

TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

GÜZEL SANATLAR LİSESİ MÜZİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN
MESLEKİ OLGUNLUK DÜZEYLERİ VE AİLELERİN MESLEK
SEÇİMLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Çağlar ARAZ

TRABZON
Haziran, 2019

TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

GÜZEL SANATLAR LİSESİ MÜZİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN
MESLEKİ OLGUNLUK DÜZEYLERİ VE AİLELERİN MESLEK
SEÇİMLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Çağlar ARAZ

Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Yüksek Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Zühal DİNÇ ALTUN

TRABZON
Haziran, 2019

Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 13/06/2019

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Zühal DİNÇ ALTUN

Üye : Prof. Dr. Sema SEVİNÇ

Üye : Doç. Dr. Işıl Güneş MODİRİ DİLEK

Onay

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Bülent GÜVEN
Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Trabzon Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı” ile tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Çağlar ARAZ

13/06/2019

ÖN SÖZ

Alan yazın tarandığında “mesleki olgunluk” ölçeğinin farklı çalışmalarda kullanıldığı görülmüştür ancak “kariyer seçiminde aile etkisi” ölçeğinin Türkçe’ye uyarlanma çalışması yapıldıktan sonra herhangi bir çalışmada kullanılmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle yapılan bu tez her iki ölçeğin birlikte kullanıldığı çalışma olması, “kariyer seçiminde aile etkisi” ölçeğinin de ilk kez bir çalışmada kullanılıyor olması açısından önem taşımaktadır. Güzel Sanatlar Liseleri (GSL), Müzik Bölümü öğrencilerinin mesleki olgunluklarını ve ailelerinin meslek seçimlerinde ne denli etkili olduklarını ortaya çıkarmak için böyle bir araştırma yapılması uygun görülmüştür.

Öncelikle çalışmam süresince bana yol gösteren, geçen yıllar süresince bana her anlamda destek olan ve bu süre zarfında engin bilgi, birikim ve deneyimlerini her daim benimle paylaşma inceliğini gösteren çok değerli danışman hocam, Dr. Öğr. Üyesi Zühal DİNÇ ALTUN’a çok teşekkür ederim.

Bu süreçte desteklerin en büyüğünü bir tanecik ailemden gördüm. Bana olan inançlarını ve güvenlerini hiçbir zaman kaybetmeyen canım annem Emine ARAZ, canım babam Hakkı ARAZ, bir tanecik kız kardeşim Nazlı Gül ARAZ ve bir tanecik erkek kardeşim Barış ARAZ’ a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çağlar ARAZ
Trabzon, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
ÖZET	viii
ABSTRACT	x
TABLolar LİSTESİ LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR VE SEMBOLLER LİSTESİ.....	xiv
1. GİRİŞ.....	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	2
1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi.....	3
1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1. 4. Araştırmanın Varsayımları	4
1. 5. Tanımlar	4
2. LİTERATÜR TARAMASI	5
2. 1. Meslek ve Kariyer Kavramı.....	5
2. 1. 1. Mesleğin Hayattaki Yeri ve Önemi	5
2. 1. 2. Meslek Seçimi ve Önemi.....	6
2. 1. 3. Mesleki Olgunluk	6
2. 1. 4. Mesleki Gelişim Kuramları	6
2. 1. 4. 1. Özellik Faktör Kuramı	6
2. 1. 4. 2. Holland'ın Tipoloji Kuramı.....	7
2. 1. 4. 3. Psikanalitik Kuramlar	7
2. 1. 4. 4. Reo'nun İhtiyaç Kuramı	8
2. 1. 4. 5. Karar Kuramları	8
2. 1. 4. 5. 1. Gelatt'ın Karar Modeli	8
2. 1. 4. 5. 2. Vroom'un Beklenti Kuramı.....	8
2. 1. 4. 5. 3. Hilton Karar Modeli.....	9
2. 1. 4. 6. Super'ın Yaşam Boyu Meslek Gelişimi Kuramı.....	9
2. 1. 4. 7. Sosyal Öğrenme Kuramı	10
2. 1. 5. Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler.....	10

2. 1. 6. Meslek Seçiminde Ailenin Etkisi.....	12
2. 2. Eğitim.....	12
2. 2. 1. Mesleki Eğitim.....	13
2. 2. 2. Müzik Eğitimi.....	13
2. 2. 2. 1. Genel Müzik Eğitimi.....	14
2. 2. 2. 2. Özengen Müzik Eğitimi.....	14
2. 2. 2. 3. Mesleki Müzik Eğitimi.....	14
2. 2. 3. Mesleki Müzik Eğitimi Veren Eğitim Kurumları.....	15
2. 3. Güzel Sanatlar Liseleri (GSL).....	15
2. 3. 1. Güzel Sanatlar Liselerinin Kuruluşu.....	15
2. 3. 2. Güzel Sanatlar Liselerinin Amacı.....	16
2. 3. 3. Güzel Sanatlar Liselerinin Önemi.....	17
2. 3. 4. Türkiye’de Bulunan Güzel Sanatlar Liseleri.....	18
2. 4. Konu ile İlgili Çalışmalar.....	18
2. 4. 1. Mesleki Olgunlukla İlgili Yurtiçinde Yapılmış Çalışmalar.....	18
2. 4. 2. Mesleki Olgunlukla İlgili Yurtdışında Yapılmış Çalışmalar.....	20
2. 4. 3. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi ile ilgili Yurtiçinde Yapılmış Çalışmalar.....	21
2. 4. 4. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi ile İlgili Yurtdışında Yapılmış Çalışmalar.....	21
2. 5. Literatür Taramasının Sonucu.....	22
3. YÖNTEM.....	23
3. 1. Araştırmanın Modeli.....	23
3. 2. Evren ve Örneklem.....	23
3. 3. Veri Toplama Aracı.....	24
3. 3. 1. Kişisel Bilgi Formu.....	24
3. 3. 2. Mesleki Olgunluk Ölçeği (MOÖ).....	24
3. 3. 3. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Ölçeği (KSAEÖ).....	24
3. 4. Verilerin İstatiksel Analizi.....	25
4. BULGULAR.....	26
4. 1. Betimsel Bulgular.....	26
4. 1. 1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	26
4. 1. 2. Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler.....	27
4. 2. Öğrencilerin Mesleki Olgunluk Düzeyine İlişkin Dağılımı.....	27
4. 2. 1. Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları.....	28

4. 2. 2. Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	28
4. 2. 3. Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	29
4. 2. 4. Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	29
4. 2. 5. Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	30
4. 3. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	30
4. 3. 1. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları.....	30
4. 3. 2. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	31
4. 3. 3. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Ailenin Aylık Geliri Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	32
4. 3. 4. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	33
4. 3. 5. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	35
4. 4. Değişkenler Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular	36
4. 4. 1. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Mesleki Olgunluk Düzeyi ile Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	36
4. 4. 2. Ölçek Puanlarının Birbirleri Arasındaki İlişkisine Yönelik Analiz Sonuçları	37
5. TARTIŞMA	39
6. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	43
6. 1. Sonuçlar.....	43
6. 2. Öneriler	48
6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler.....	48
6. 2. 2. İlerde Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler	49
7. KAYNAKLAR	50
8. EKLER	56
9. ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ.....	64

ÖZET

Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeyleri ve Ailelerin Meslek Seçimlerine Etkisinin İncelenmesi

Yapılan bu araştırmada Türkiye'nin farklı illerinde yer alan Güzel Sanatlar Lisesi (GSL) Müzik Bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin mesleki olgunluk düzeylerinin belirlenmesi ve meslek seçimlerinde ailelerinin etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada, daha önceden güvenilirlik ve geçerlikleri yapılmış olan "Mesleki Olgunluk Ölçeği" ile "Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Ölçeği" kullanılmıştır.

Alan yazın tarandığında mesleki olgunluk ölçeğinin farklı çalışmalarda kullanıldığı görülmüştür ancak kariyer seçiminde aile etkisi ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanma çalışması yapıldıktan sonra herhangi bir çalışmada kullanılmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle yapılan bu tez her iki ölçeğin birlikte kullanıldığı çalışma olması, kariyer seçiminde aile etkisi ölçeğinin de ilk kez bir çalışmada kullanılıyor olması açısından önem taşımaktadır. Ayrıca GSL'lerde öğrenim gören veya görmek isteyen öğrenci ile ailelerine ve ileride yapılacak araştırmalara ışık tutması ve temel oluşturması açısından da önem taşımaktadır.

Araştırma verileri Nicel yaklaşım kapsamında yer alan tarama yöntemi kullanılarak elde edilmiştir.

Araştırmanın evrenini Türkiye'nin 7 bölgesinden rastgele seçilen 24 Güzel Sanatlar Lisesi farklı sınıf düzeylerinde öğrenim gören 1586 müzik bölümü öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin 895'i kadın, 691'i erkektir.

Araştırma verileri bir paket program ile analiz edilmiş ve verilerin analizinde *t* testinden ve ANOVA testinden yararlanılmıştır. ANOVA testi sonucunda anlamlı fark görülmesiyle birlikte farkın tespit edilmesi amacıyla LSD post hoc testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre güven aralığı %95 (anlamlılık düzeyi ,05, $p < ,05$) olarak belirlenmiştir.

Mesleki olgunluk ölçeğinden elde edilen sonuçlara göre GSL'lerini tercih eden öğrencilerin mesleki olgunluklarının düşük olduğu, öğrencilerin mesleki olgunluk ham puanlarının cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterdiği, erkek öğrencilerin mesleki olgunluklarının kadın öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kariyer seçiminde aile etkisi ölçeği sonuçlarına göre öğrencilerin meslek seçimlerinde aile etkisi puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği,

kadın öğrencilerin meslek seçimlerinde aile desteklerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Her iki ölçek arasındaki ilişkiye bakıldığında öğrencilerin kariyer seçimlerinde aile etkisi puanlarının mesleki olgunluk düzeyleri açısından anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Güzel Sanatlar Lisesi, Müzik Bölümü, Mesleki Olgunluk, Meslek Seçimi, Kariyer Seçiminde Aile Etkisi

ABSTRACT

Professional Maturity Levels of Fine Arts High School Music Department Students and Examining the Effect of Families on Career Choices

In this research, the vocational maturity level of Fine Art High School (FAHS) students in the Music Department that are situated in different provinces of Turkey has been determined and the effect of families on career choices are aimed.

In the study, "Occupational Maturity Scale" and the "Scale of Family Effectiveness in Career Selection" were used.

When the aimed literature was screened, it was seen that the professional maturity scale was used in different studies. However, it was found that the family effect in career choice scale was not used in any study after adaptation study was done to Turkish. Therefore, this thesis is important for the fact that both scales are used together and the family effect in career choice scale and it is also used for the first time in a study. It is also important for the students and their families who is studying or who want to study in the FAHS to provide a basis for future research.

Research data were obtained by using the scanning method within the scope of the quantitative approach.

The target of this study is 1586 music students from 24 FAHS who are selected randomly and at different grades studying in 7 regions in Turkey. 895 of the students of Fine Arts High School Music Department who participated in the research are women and 691 of them are men.

The data were analyzed by a package program and *t* test and ANOVA test were used for data analysis. The results of the ANOVA test revealed a significant difference and LSD post hoc test was used to determine the difference. According to the results of the analysis, the confidence interval was 95% (significance level was ,05, $p < ,05$).

According to the results obtained from the professional maturity scale, it was found that the students who preferred Fine Arts High Schools had low professional maturities, and the students' vocational maturity scores were significantly different in terms of gender variables and male students' vocational maturity was significantly higher than that of female students.

According to the results of the family effect scale in career choice, it was found that there was a significant difference in the family effect scores of the students according to the gender variable. It was also concluded that family support is significantly higher in female choices.

When the relationship between the two scales was examined, it was determined that the family effect scores of the students did not show a significant difference in terms of their professional maturity.

Keywords: Fine Arts High School, Department of Music, Vocational Maturity, Career Choice, Family Effect on Career Choice

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Ölçek Alt Boyutlarının Çarpıklık (Skewness) ve Basıklık Katsayıları.....	25
2.	Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılımı	26
3.	Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler.....	27
4.	Öğrencilerin Mesleki Olgunluk Düzeyine İlişkin Dağılımı	27
5.	Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin <i>t</i> Testi Sonuçları	28
6.	Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	28
7.	Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	29
8.	Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	29
9.	Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	30
10.	Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin <i>t</i> Testi Sonuçları	30
11.	Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	31
12.	Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Ailenin Aylık Geliri Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	32
13.	Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	34
14.	Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	35
15.	Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Mesleki Olgunluk Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	36
16.	Ölçek Puanlarının Birbirleri Arasındaki İlişkisine Yönelik Analiz Sonuçları	37

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil No</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Holland'ın altıgen modeli.....	7
2.	Meslek seçimini etkileyen faktörler	11
3.	Küme örnekleme yöntemi.....	23

KISALTMALAR LİSTESİ

AGSL	: Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi
ASDÖ	: Algılanan Sosyal Destek Ölçeği
GSL	: Güzel Sanatlar Lisesi
FAHS	: Fine Arts High School
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MOÖ	: Mesleki Olgunluk Ölçeği
MO	: Mesleki Olgunluk
KSAEÖ	: Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Ölçeği
KSÖ	: Karar Stratejileri Ölçeği
PDR	: Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
TDK	: Türk Dil Kurumu

1. GİRİŞ

İnsan, yaşamı boyunca toplum içerisinde her zaman ihtiyaçları doğrultusunda bir meslek sahibi olmayı ve kendisini en etkin şekilde ifade edecek işi seçmeyi istemiştir. Aslında insan hayatında fazlasıyla önem taşıyan yaşam olgularından biri de "iş"tir (Yeşilyaprak, 2012). Kuzgun'a (2006) göre kişi mesleki donanımlarını uygulayabildiği bir ortam bulmuş ise o kişi bir işe sahiptir. Fakat mesleği olan her kişi bir işe sahip olurken işi olan kişi bir mesleğe sahip olamamaktadır.

Son yıllardaki alan yazında meslek sözcüğü yerine gelişim kavramını da içermesi bakımından kariyer sözcüğü kullanılıyor. Kariyer süreci bireyin tüm yaşantısını kapsadığı gibi yaşam şeklini etkiler ve eğitim yıllarının başından emekliliğe kadar devam eder. Birey kariyer sürecinde her zaman yükselmeyebilir bazı dönemler iniş çıkışlar olduğu gibi meslek değişimi de gözlenebilir (Özyürek, 2013).

Kişinin kendi özelliklerine uygun mesleği seçmesi kariyer gelişiminin yanı sıra mesleğinde en üst düzey performans göstermesini sağlamaktadır. Ayrıca çağdaş eğitim anlayışıyla birlikte daha bilinçli ve donanımlı bireyler yetiştirmek ülkelerin kalkınmasında da rol oynamıştır (Yeşilyaprak, 2012). Günümüz dünyasında bize birçok mesleğin kapılarını açan şey eğitimidir. Eğitim, kişiye mesleki donanımlarını sağlamanın yanı sıra zaman içerisinde kişilik özelliklerine ve yaşamsal olgularına da olumlu etkide bulunmaktadır (Eke, 1987). Ülkemizde de mesleki eğitim veren birçok örgün ve yaygın eğitim kuruluşları bulunmaktadır. 1986 yılında *Çıracılık ve Meslek Eğitimi Kanunu olarak çıkarılan ardından 2001 yılında Mesleki Eğitim Kanunu* olarak düzenlenen 3308 sayılı kanun içeriğinde şöyle ifade edilmektedir; "*Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumları* mesleki ve teknik eğitim alanında, diplomaya götüren orta öğretim kurumları ve mesleki ve teknik eğitim yapan yükseköğretim kurumları ile belge ve sertifika programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim-öğretim kurumlarını ifade etmektedir" (URL-1, 2019).

Kuzgun'a göre "Meslek gelişimini etkileyen en önemli özellik yetenektir." Ayrıca mesleklerin özel yeteneklerce daha başarılı kılınabilmesinin o mesleğin ne denli yetenek gerektirdiği ile ilişkilendirmiştir (Kuzgun, 2009, s. 21). Sarıkaya ve Khorshid'a göre birey, kendi özelliklerini tanıyarak ve bilerek ilgi, yetenek ve istekleri çerçevesinde bir mesleki alan seçimi yaparsa bu alanda başarıya, mutluluğa ve verimli çalışmaya ulaşır (Sarıkaya ve Khorshid, 2009). Uçan'a (1996) göre Sanat Eğitimi, "Genel Sanat Eğitimi", "Özengen Sanat Eğitimi" ve "Mesleki Sanat Eğitimi" bakımından üç temel alandan oluşmaktadır. "Mesleki Sanat Eğitimi", kişinin kendine uygun sanat alanını meslek edinmeyi düşünmesi

ve bu alanda becerilerinin var olduğunu gösterebilmesinin ardından mesleki donanım özelliklerince desteklenmesidir. “Mesleki Müzik Eğitimi” de bunun bir parçası olup konservatuarlar, AGSL, eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği programları, güzel sanatlar fakültelerinin müzik bilimleri bölümleri belirli yetenek sınavlarıyla öğrenci almaktadırlar (Tarman, 2006). AGSL’ler “Güzel sanatlar dallarında yetenekli öğrencilerin yaratıcı, yapıcı ve yorumcu yeteneklerini geliştirmek” amacıyla açılmış okullardır (MEB, 1999, s. 774).

Meslek seçiminde bireyler zaman zaman bazı sorunlarla karşılaşabilmektedir. Yaşadığımız toplum içerisinde hızla değişen yaşam şartları, yeni meslek gruplarının ortaya çıkması ve bazı mesleklerin toplumdaki değerinin azalması başlıca sorunlar arasında yer almaktadır (Sarıkaya ve Khorshid, 2009). Diğer bir taraftan bireylerin doğru mesleği tercih edememe nedenlerinin kendilerinde bulunan yeteneklerin ve bu yeteneklere uygun mesleklerin hangileri olduğunun farkında olmamalarından kaynaklı olabilir (Özen ve Gülaçtı, 2006, s. 51). Eğer yanlış tercihler yapılırsa bu durum tam aksine kötü sonuçlar doğurabilir. Bunun için kişi, meslek seçimini yaparken kendini tanımalı ve bu doğrultuda seçim yapmalıdır (Bozgeyikli, 2004).

Birey kendine uygun mesleği seçerken aslında tüm yaşam şartlarını etkileyen bir seçim yapmıştır. Bu durum kişinin yaşadığı çevre içerisindeki değerlerini, dünya görüşünü, tanışacağı insanları ve hatta ideallerini şekillendirmesini sağlar (Hamamcı, Bacanlı, Doğan, 2013). Öte yandan Özen ve Gülaçtı (2006) ailelerin, yaşanılan çevrenin ve bu çevreyi oluşturan birtakım yetişkin kişilerin meslekler hakkındaki yorum ve düşünceleri, çocukların meslek gruplarına karşı erken yaşlarda bir yargıya varmalarına neden olduğu görüşünü savunmaktadırlar. Bu durumda bireylerin meslek seçiminde başkalarının görüşleri, düşünceleri, deneyimleri, tavsiyeleri ve hatta zorlamaları etken olabilmektedir. Yine Sarıkaya ve Khorshid (2009) yapmış oldukları çalışma sonucunda gençlerin kendilerine uygun meslekleri seçememesinin nedeninin ailelerine verdikleri değerlerin fazla olmasından dolayı kendilerini değil aileyi memnun edecek mesleği seçtiklerini görmüşlerdir. Her ne kadar aileler çocuklarının geleceklerini düşünerek hareket etseler de kendi çocuklarının yetenek ve düşüncelerine uygun mesleği tercih etmelerine destek olmalıdırlar (URL-2, 2019).

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı; Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerini belirlemek ve meslek seçimlerinde ailelerin ne derece etkili olduğunu ortaya koymaktır.

A. Mesleki olgunluk ölçeğinin uygulanması sonucunda elde edilen verilere göre;

1. Öğrencilerin mesleki olgunluk puanlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Öğrencilerin mesleki olgunluk puanlarının okuduğu sınıf değişkenine göre karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Öğrencilerin mesleki olgunluk puanlarının ailenin aylık geliri değişkenine göre karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

4. Öğrencilerin mesleki olgunluk puanlarının anne öğrenim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5. Öğrencilerin mesleki olgunluk puanlarının baba öğrenim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

B. Kariyer seçiminde aile etkisi ölçeğinin uygulanması sonucunda elde edilen verilere göre;

1. Kariyer seçiminde aile etkisi alt boyut puanlarının öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Kariyer seçiminde aile etkisi alt boyut puanlarının öğrencilerin okuduğu sınıf değişkenine göre karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Kariyer seçiminde aile etkisi alt boyut puanlarının öğrenci ailelerinin aylık geliri değişkenine göre karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

4. Kariyer seçiminde aile etkisi alt boyut puanlarının öğrencilerin anne öğrenim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5. Kariyer seçiminde aile etkisi alt boyut puanlarının öğrencilerin baba öğrenim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Yapılan araştırma, Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin belirlenmesi ve kariyer planlamada aile etkisinin kendileri üzerinde ne denli etkili olduğunun öğrenilmesi açısından önem taşımaktadır. Ayrıca bu araştırma GSL'lerde öğrenim gören veya görmek isteyen öğrenciler ile ailelerine ve ileride yapılacak araştırmalara ışık tutması ve temel oluşturması açısından da önemlidir.

1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Yapılan bu araştırma;

1. 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar dönemiyle,

2. MEB 'e bağılı 24 Güzel Sanatlar Lisesinin farklı sınıf düzeylerinde öğrenim gören 1586 müzik bölümü öğrencisiyle,
3. Araştırmanın bulguları nicel yöntemlerle,
4. Verilerin toplanması Kuzgun ve Bacanlı'nın (2007) geliştirdiğı "Mesleki Olgunluk Ölçeğı" ile Fouad ve arkadaşlarının (2010) geliştirdiğı ve Özünü ve Bacanlı (2015) tarafından Türkçe 'ye uyarlanarak güvenilirlik-geçerlik çalışmaları yapıldığı "Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Ölçeğı" ile sınırlıdır.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

1. Bu araştırmaya katılan 1586 güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencisinin gönüllülük esasına dayalı olarak doğru ve samimi cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.
2. Araştırmada kullanılan Mesleki Olgunluk Ölçeğı ile Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Ölçeğinin araştırmanın amacını gerçekleştirebilecek nitelikte olduğu varsayılmıştır.

1. 5. Tanımlar

Meslek: "Belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş" (URL-3, 2019).

Kariyer: "Bir ömür boyu yaşanan olaylar dizisi, mesleklerin ve diğer yaşam rollerinin birbirini izlemesi sonucu oluşan genel görünüm ve mesleki gelişim çizgisinde ilerleme, duraklama ve gerilemeleri ifade eden bir kavramdır" şeklinde tanımlanmıştır (Kuzgun, 2006, s. 3).

Meslek Seçimi: "Bireyin tercih ettiği yani girmek istediğı meslekler arasından birine karar kılması ve buna hazırlanmak için çaba göstermesi meslek seçimi olarak adlandırılmaktadır" (Kuzgun, 2006, s. 5).

Mesleki Sanat Eğitimi:

Mesleki sanat eğitimi, sanat alanının bütünü, bir kolunu ya da dalını, o bütün, kol ya da ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen, sanata belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, kolun, dalın işin ya da mesleğin gerektirdiğı sanatsal davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlamaktadır (Uçan, 1996, s. 128).

2. LİTERATÜR TARAMASI

2. 1. Meslek ve Kariyer Kavramı

Araştırmacıların birçoğu meslek ve kariyer kavramlarını farklı şekillerde tanımlamışlardır. Bunlardan birkaç tanesi şu şekildedir:

Kuzgun (2006, s. 3) mesleği, “insanlara yararlı mal ya da hizmet üretmek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, belli bir eğitimle kazanılan sistemli bilgi becerilere dayalı, kuralları toplumca belirlenmiş etkinlikler bütünü” olarak tanımlamıştır. Yine Kuzgun’a (2005) göre meslek, bireyin belli bir tür alanda etkin olabilme gücü olarak tanımlanmıştır.

Herr ve diğerleri, (2004) mesleği şu şekilde ifade etmişlerdir;

Bir kimsenin hayatını kazanmak için yaptığı, diğer insanlara yararlı bir hizmet ya da ürün sağlamaya yönelik olan, kuralları toplumca belirlenmiş ve belli bir eğitimle kazanılan bilgi ve becerilere dayalı etkinlikler bütünü (akt., Yeşilyaprak, 2012, s. 98).

Zunker (2006) kariyer kavramını şu şekilde tanımlamıştır;

Bir ömür boyu yaşanan olaylar dizisi, bireyin meslek ve diğer yaşam rollerinin birbirini etkilemesi ve izlemesi sonucu oluşan genel örüntü ve gelişim çizgisinde, özellikle iş ve mesleğe ilişkin rollerinde ilerleme, duraklama ve gerilemeleri de içeren bir süreçtir (akt., Yeşilyaprak, 2012, s. 98).

Super’a göre kariyer ve meslek kavramları birbirlerinden ayrı tanımlanmaktadır. Bireyin hayatı boyunca aralıksız olarak sürdürdüğü uğraşları içerisinde yer alan mesleği edinmeden önceki hayatı, mesleğe dair hobileri ve meslek sonrasındaki rolleri kariyer kavramını ifade etmektedir. Meslek kavramı ise kişinin yapmak istedikleri doğrultusunda kazandığı para ile yaşamını devam ettirmesidir (Drummond ve Ryan, 1995’ten akt., Yeşilyaprak, 2012, s. 182).

2. 1. 1. Mesleğin Hayattaki Yeri ve Önemi

Mesleğin en ayırt edici yönün olarak para kazanmak olduğu ifade edilse de insanların meslek edinme sebebi sadece bu değildir. Meslek bireye maddi kazanç sağlamasının dışında “bağımsızlık”, “güvence”, “bir gruba ait olma” ve “tanınma” gibi duyguları da kazandırmaktadır. Böylece meslek, bireyin kişiliğini geliştirerek toplumda bir yer edinmesine, çevresinden saygı görmesine ve kendini işe yarar bir birey olarak hissetmesine katkı sağlar (Kuzgun, 2006).

2. 1. 2. Meslek Seçimi ve Önemi

İnsanın hayatı boyunca önemli kararlar verir. Bunlardan birisi de meslek seçimidir. Meslek seçimi sadece kişi tarafından istenilen işte çalışma kararı değildir. Ayrıca meslek seçimi, kişinin yaşamak istediği hayat tarzına da etkindir. Meslek gelişiminin insan yaşamı boyunca sürdüğü düşünülmektedir. Yine de lise çağlarının mesleki kararlarda kritik bir dönem olduğuna dikkat çekilmektedir. Lise çağlarındaki gençlerden beklenen şey meslek alanlarını belirlemeleri ve o alana yönelmeleridir (Hamamcı ve Çoban, 2016). “Meslek seçimi, meslek gelişimi sürecinin en önemli aşamasıdır. Her gencin, belli bir dönemde, ileride icra edeceği mesleğini belirlemesi beklenir” (Kuzgun, 1986, s. 217).

Hepkul (2014) “Meslek Lisesi Tercih Sürecinin Keşifsel Olarak İncelenmesi” adlı çalışmasının sonucunda kendini tanıyan bireyin potansiyeline uygun meslek seçmesi onun meslek hayatında ve normal hayatta mutlu olduğunu ve de iyi bir kariyere sahip olabileceğini belirtmektedir.

2. 1. 3. Mesleki Olgunluk

Meslek gelişimi Super tarafından evrelere ayrılmış ve her evre için birey tarafından tamamlaması gerekli olan belli birtakım gelişim görevleri oluşturulmuştur. Tanımlanan mesleki gelişim görevlerini tamamlamayı başaran birey mesleki olgunluk (MO) kazanmış sayılır ve böylece meslek seçiminde doğru ve akılcı kararlar verebilmeye de hazırdır (Super, 1957’den akt., Çoban, 2005, s. 40). “Mesleki olgunluk ise bireyin kendisine uygun ve gerçekçi meslek seçebilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır” (King, 1989’dan akt., Hamamcı ve Çoban, 2016, s. 32).

2. 1. 4. Mesleki Gelişim Kuramları

Meslek gelişimi kuramlarıyla ilgili açıklamalar aşağıda verilmektedir.

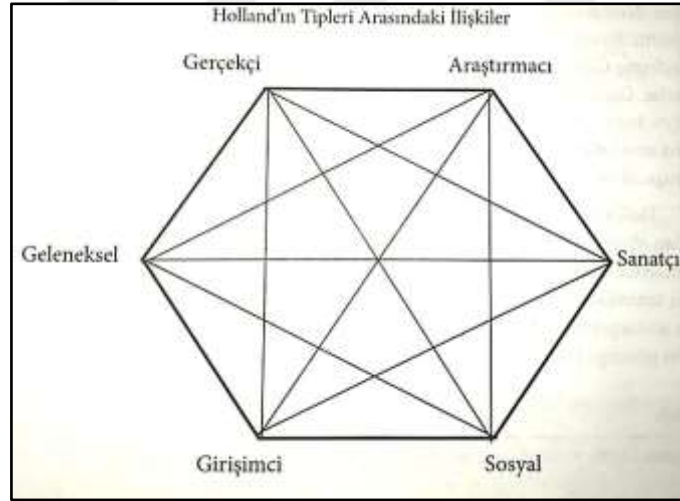
2. 1. 4. 1. Özellik Faktör Kuramı

Parsons tarafından, meslek alanlarına yarar sağlayacak kişileri yetiştirme ihtiyacı ile başlatılan en eski meslek rehberliği düşüncesidir. Daha sonra Minnesota Üniversitesi öğretim elemanları olan Williamson, Peterson ve Darley bu düşüncüyü geliştirerek kuram haline getirmiştir (Kuzgun, 2009).

Yeşilyaprak ise meslekte başarılı olmak için bireyin kendini tanıması ve kendine uygun mesleği seçmesi yönünde görüşünü şu sözlerle dile getirmiştir: “Meslekteki başarı, bireyin sahip olduğu kişilik özellikleri ile mesleğin gerektirdiği özelliklerin en iyi şekilde eşleştirilmesine bağlıdır” (Yeşilyaprak, 1995, s. 43).

2. 1. 4. 2. Holland'ın Tipoloji Kuramı

Meslek danışmanlığı alanı içerisinde yer alan Tipoloji kuramı Holland tarafından geliştirilmiştir. Kuram, insanlarda bulunan kişilik özelliklerini farklı gruplara ayırarak uygun çevre etkileşimi ile mutlu ve başarılı olunabileceğini belirtmektedir. Holland, insanları kişilik özelliklerini gruplarken yaşadıkları çevreyi de 6 gruba ayırarak ifade etmiştir. Bunlar; “Gerçekçi”, “Araştırmacı”, “Sosyal”, “Gelenekçi”, “Girişimci” ve “Sanatçı” kişilikler ve çevreler olarak ifade edilmektedir. Holland’ın bu kuramına göre insan belirtilen altı özellikten birine uygunluk gösterir ve bu doğrultuda meslek seçimi yapar. İnsan benzediği kişilik özelliklerini gösterebilecekleri çevrelere ihtiyaç duyar. Buna bağlı olarak bir kimsenin kişilik özelliğinin ve çevre örüntüsünün bilinmesi hem davranışları hakkında hem de meslek seçimi hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlar (Kuzgun, 2009).

Şekil 1. Holland'ın altıgen modeli (Holland 1997'den akt., Yeşilyaprak, 2012, s. 109)

2. 1. 4. 3. Psikanalitik Kuramlar

Psikanalitik yaklaşım araştırmacılarına göre bilinçdışı davranışlardır. *Zevk (pleasure)* ve *gerçeklik (reality)* ilkeleri bu davranışları şekillendirmektedir (Kuzgun, 2009). “Psikanalitik yaklaşımı benimseyen yazarların tümü, meslek seçiminin altında yatan

bilinçaltı etkenlerin bireyin aile geçmişi ve kişisel geçmişi ile ilişkili olduğunu vurgulamışlardır” (Yeşilyaprak 2012, s. 139).

2. 1. 4. 4. Roe'nun Kuramı (İhtiyaç Kuramı)

“Roe, yaşamın ilk yıllarında geçirilen yaşantılar ile yetenekler, ilgiler ve tutumlar arasındaki ilişkileri ve bunların hayatta genel yöneliş ve özel olarak meslek seçimi kararına nasıl yansıdığını açıklayan bazı hipotezler ileri sürmüştür” (Kuzgun, 2009, s. 126). Bu hipoteze göre çocukluk yıllarındaki yaşantılar insan ihtiyaç örüntüsünü etkilediği gibi ihtiyaç örüntüsü de insan davranışlarının yönelişini belirlemektedir (Yeşilyaprak, 1995).

2. 1. 4. 5. Karar Kuramları

Birey ihtiyaçlarını karşılama yolunda sürekli olarak karar verme davranışı sergilemektedir. Karar verme, bir gereksinimi giderme durumunda, yönelimin tek bir hedef doğrultusunda olmadığı ve yaşanan sıkıntıyı aşmak için seçeneklerden birine yönelme hareketi olarak tanımlanabilir (Kuzgun, 2006).

2. 1. 4. 5. 1. Gelatt'ın Karar Modeli

Gelatt'a göre (1962) birey karar verme problemiyle karşı karşıyaysa üç sisteme ihtiyaç duyar.

1. Yordalayıcı sistem: Seçeneklerin ve olma ihtimali olan eylemlerin getireceği sonuçlara ulaşma ihtimali
2. Değer sistemi: Olası mümkün sonuçların tercih bakımından kişiden kişiye değişmesi
3. Karar sistemi: Önceliklerin göz önünde bulundurulması
4. Kişinin seçenekleri isteme derecesi karar verme yönünü belirleyen en önemli faktör olmaktadır (akt., Kuzgun, 2009, s. 132).

2. 1. 4. 5. 2. Vroom'un Beklenti Kuramı

Vroom'a (1964) göre birey erişebilme beklentisine göre seçeneğe yönelir. Eğer birey için erişme olasılığı çok düşük bir hedef var ise seçenekler dahilinde bulundurulmaz. Karar verme durumunda kişiler, seçenekler içerisinde “en yüksek olumlu” ve “en düşük olumsuz” değerlerinde ve gerçekleşmesi güçlü ihtimallerin olduğu seçeneklere yöneldiği görülür (akt., Kuzgun, 2006, s. 76).

2. 1. 4. 5. 3. Hilton Karar Modeli

Hilton (1962), var olan karar modellerinin bireyin karar verme sorunlarını çözümlenemediğini düşünerek yeni bir karar modeli geliştirmiştir. Hilton'a göre bilişsel tutarsızlığın azaltılması karar verme durumunda önemli rol oynamaktadır (akt., Kuzgun, 2009, s. 135).

2. 1. 4. 6. Super'ın Yaşam Boyu Meslek Gelişimi Kuramı

Kuram, günümüzde meslek gelişimi kapsamında ve meslek danışmanlığı düzenleme üzerine en aktif ve başarılı yaklaşım olarak bilinmektedir. Super tarafından ortaya çıkarılan kuram süreci, bireyin çocukluluğundan başlayarak meslek ömrünün sonuna kadar devam etmekte ve çeşitli gelişim basamaklarından oluşmaktadır (Kuzgun, 2009).

Super ve arkadaşları kariyer gelişimi kuramı üzerine birtakım önermeler yapmışlardır. Bu önermeler aşağıda sıralanmıştır;

1. Bireyler, yetenekleri, kişilik özellikleri, gereksinimleri, değerleri, ilgileri ve öz kavramları yönünden değerlendirilirse farklılık gösterirler.
2. İnsanların sahip olduğu nitelikler, onların pek çok mesleğe uygun oldukları anlamına gelir.
3. Her meslek kişilik ve yetenek özelliği bakımından kendine has örüntüye sahip olmayı gerektirir. Birey özellikleri dahilinde birden fazla mesleğe uygun olabilir ayrıca çok az özelliğe sahip olan birey de meslek sahibi olabilir. Bu durumda bu gereklilik katı olmamasının yanı sıra esnek bile sayılabilir.
4. İnsanların içinde yaşadıkları ortamlarının değişmesi, zamanla mesleki tercihlerinin, mesleki yeterliliklerinin ve öz kavramlarının da değişmesine sebep olabilir. Fakat bu durum ileri ergenlik döneminin tersine olgunluk dönemine doğru gitgide artan bir kararlılık kazanır.
5. Bu değişim süreci birbirini takip eden bir dizi yaşam basamaklarına ayrılabilir. Bunlar; Büyüme, Araştırma, Yerleşme, Sürdürme ve Ayrılma isimli basamaklardır. Ayrıca bu basamaklar gelişim görevlerince dönemlere ayrılırlar. İsim olarak *Büyük Devir* (maxi cycle), yaşam boyu meslek gelişiminin basamaklarına ayrılmış halini, *Küçük Devir* (mini cycle) ise dönemlerin her birinden diğerine geçişi temsil eder.
6. Kariyer örüntüleri bireyin ailesinin sosyo-ekonomik düzeyi, bireyin zekâ seviyesi, eğitim düzeyi, kişilik özellikleri, becerileri, kariyer olgunluğu ve karşılaşılan fırsatlar doğrultusunda şekillenir.

7. Belli bir kariyer basamağında olan kişinin, istekleri karşılayacak doğrultuda hazır bulunmuşluğunun olması çevrenin ve diğer canlıların istekleri ile başa çıkabilmesini sağlar.
8. Meslek olgunluğu psikolojik bir kavramdır. Bireyin mesleki gelişim derecelerini ifade etmek etmektedir. Bireyin büyüme çağından meslek yaşamının son dönemine (bağlantısızlık) kadar devam etmektedir.
9. Yeteneklerin, ilgilerin ve baş etme kaynaklarının olgunlaşmasını kolaylaştıran şey yaşam süresince devam eden mesleki gelişimdir. Buna ek olarak mesleki gelişim öz kavramının gelişmesine ve hızlanmasına da yardımcı olmaktadır.
10. Mesleki öz kavramının gelişimi ve uygulanması aslen kariyer gelişim sürecine bağlıdır.
11. Bireysel ve toplumsal etmenlerle birlikte gerçeklik ve öz kavramının bütünleşme ve uyum süreci, bireyin rol oynama ve geri dönütleriyle öğrenmesidir.
12. Bireyin iş ve yaşam doyumu kendi yeteneklerine, ilgi ve ihtiyaçlarına, kişilik özellikleri ve benlik kavramına uygun seçenekler bulabilmesine bağlıdır.
13. Birey öz kavramını hayata ne kadar geçirebilirse o kadar iş doyumuna ulaşır.
14. Birçok kadın ve erkek iş ve mesleğin kişiliğin örgütlenmesinde odak nokta olduğunu düşünür.
15. Belli rollerin tercih edilmesinde Toplumsal gelenekler etkin rol oynar (akt., Kuzgun, 2009, s. 152-154).

2. 1. 4. 7. Sosyal Öğrenme Kuramı

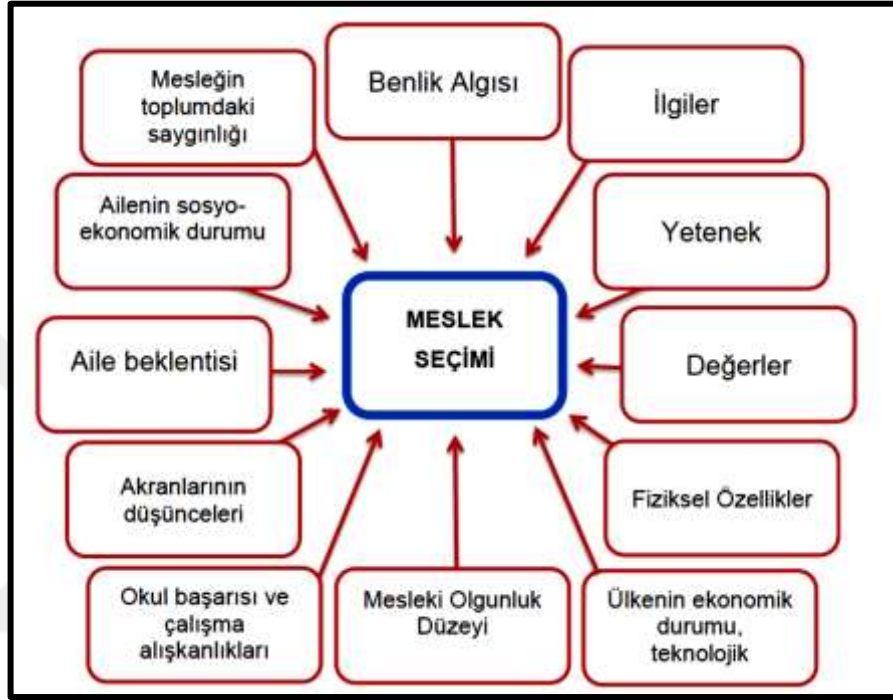
Sosyal öğrenme kuramının ortaya çıkma nedeni, var olan meslek gelişimi kuramlarının birleştirilerek daha etkili şekilde uygulanabilmesidir. Sosyal Öğrenme Kuramı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde meslek seçiminin kaynağı hakkında açıklamalar bulunmaktadır. İkinci bölümde danışmanların meslek seçimi ile ilgili sorunlarla karşılaşmaları durumunda neler yapabilecekleri açıklanmaktadır. Bu kuram bütün olarak özünde *Meslek Danışmanlığında Öğrenme Kuramı* olarak adlandırılmaktadır (Kuzgun, 2009).

2. 1. 5. Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler

İnsanların meslek seçimine dair kendilerinde var olan ve henüz açığa çıkmayan birden fazla özelliği olabilmektedir. Bu da insanların birçok mesleğe uygun olabileceği anlamına gelir (Hepkul, 2014). Birey kendine uygun mesleği seçerken etkilendiği ve dikkat ettiği bazı etmenler olabilmektedir. Kuzgun'a (2009) göre meslek seçiminde etkili olan

psikolojik ve toplumsal etmenler bulunmaktadır. Yetenekler, ilgiler, meslek değerleri, psikolojik gereksinimler, yetkinlik beklentisi, sosyo-ekonomik düzey ve cinsiyet insan yaşamı boyunca devam eden ve birbirleriyle etkileşim halinde olan etmenlerdir (Kuzgun, 2009).

Çınar (2011) meslek seçimini etkileyen faktörleri şekil 2'de ifade etmiştir.

Şekil 2. Meslek seçimini etkileyen faktörler (Çınar, 2011, s. 4).

Kepçeoğlu (2004) Süper'in ifade ettiği meslek seçimini etkileyen etmenleri aşağıdaki şekilde ifade etmiştir:

Biyolojik Etmenler: Bireyin fiziki özellikleri, cinsiyet, beden yapısı, görme ve işitme durumu v.b.

Sosyolojik Etmenler: Duyguları, değerleri, aile ile ilişkileri, bağlı olduğu arkadaş çevresinin beklentileri ve baskıları, ailenin sosyal düzeyi, yakın ilişki kurulan öteki kişiler.

Psikolojik Ya Da Kişisel Etmenler: Bireyin ihtiyaçları, duyguları, tutumları, değerleri, ilgileri ve yetenekleri.

Ekonomik Etmenler: Ailenin ekonomik düzeyi, çevrenin ya da ülkenin genel ekonomik durumu, otomasyon ve teknik gelişmeler, bunların toplumun insan ihtiyacı üzerindeki etkileri.

Politik Etmenler: Mesleğe girme olanakları, iş bulma olanakları, değişik eğitim ve yetişme fırsatları, v.b.

Şans ile İlgili Etmenler: Doğal afetler, işleri ve işyerlerini etkileyen beklenmedik olaylar, iç ve dış savaşlar, v.b. (akt., Vurucu, 2010, s. 25-26).

2. 1. 6. Meslek Seçiminde Ailenin Etkisi

Bireyin çocukluk döneminde başlayan meslek seçimi düşünceleri ebeveyn ve yakın çevresindeki diğer yetişkin insanların mesleklere olan bakış açlarına göre şekillenebilir (Özen ve Gülaçtı, 2006). Hamamcı, Bacanlı ve Doğan, (2013) yaptıkları araştırmada öğrencinin eğitsel ve mesleki karar verme sürecinde öncelikle babadan, anneden sonra okudukları kitap, dergi ve diğer yayınlardan ve sonrasında okuldaki öğretmenlerinden etkilendiği tespit etmişlerdir. Kuzgun'a (2006) göre Ailelerin çocuklarını tanıma yönünden yetersiz olmaları kendi istekleri doğrultusunda mesleki yönlendirme yapmalarına neden olabiliyor.

Anne babalar çocuklarının düşündüğü meslek dallarıyla ilgili bilgi sahibi olmalı ve meslekleri tanıma yolunda onlara yardımcı olmalıdır. Aileler baskı ile değil içtenlikle kendi deneyimlerini ve başarılı olma yolunda fikirlerini çocuklarıyla paylaşabilmelidir. Sorumluluk duygusunun da kazandırılmak istenmesi ile Anne babalar kendi kararlarından çok çocuklarının kararına saygı duymalıdır (URL-4, 2019).

2. 2. Eğitim

Eğitimin bilinen en geniş tanımı, insan doğumuyla başlayıp yaşam boyu süren zaman olgusudur. Bu zaman olgusu içerisinde insan doğumu birlikte var olan özellikler çevre ile etkileşime geçerek ortaya çıkar ve gelişir. Böylece yeni bilgilere, becerilere ve tutumlara sahip olur (Kuzgun ve Deryakulu, 2014). Eğitim yoluyla birey davranışlarında olumlu değişimler olduğunu savunan Demirel (2004), eğitimin tanımını "bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürlenme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir" şeklinde ifade etmiştir (Demirel, 2004, s. 6). Bunun yansısı Uğur (2006) kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasında eğitimin sosyal yönünü vurgulamıştır. "Eğitim, genel anlamıyla insanoğlunun öğrenme yolu ile düşünme yeteneklerini, bilgisini, anlayışını ve becerilerini gösterme ve toplumdaki değerlerin öğretilmesi ve aktarılması sürecidir" (Uğur, 2006, s. 15). Yapılan iki tanımı kapsayan bir yorum yapan Oral ve Yazar (2017),

Eğitim, doğumdan sonra aile ortamında başlayan bireyin kendi deneyimleri yoluyla ölüme kadar devam eden bir davranış değiştirme sürecidir. Eğitim, bireyin sosyal beceriler kazanmasını, bireyin tutum ve davranışlarına biçim vermesini, bireyin gizil güçlerinin ortaya çıkmasını, toplumsal standart, norm ve değerlerin kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlayan iç içe geçmiş etkinlikler yumağı olarak kabul edilebilir (Oral ve Yazar, 2017, s. 610-611).

2. 2. 1. Mesleki Eğitim

Endüstri devrimi beraberinde eğitilmiş işgücüne ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda öncelikle endüstrileşmiş ülkelerde sonra da tüm dünya ülkelerinde yoğun bir eğitim ihtiyacı yaşanmıştır (Gündüz ve Beşoluk, 2008). “Bireye; işgücü piyasasındaki belirli bir mesleğe ilişkin bilgi, beceri ve yetkinlikleri kazandırmayı hedefleyen eğitimidir. Mesleki ve teknik eğitim olarak da anılır” (URL-5, 2019).

Örgün veya yaygın eğitim yoluyla bireyleri mesleğe hazırlamak, meslek sahibi olanların mesleklerindeki gelişmelerini ve yeni mesleklere uyumlarını sağlamak amacıyla gerekli bilgi, beceri, tavır ve değer duygularını geliştiren ve bireylerin fiziki, sosyal, kültürel ve ekonomik yeteneklerinin gelişim sürecinin bir plan içerisinde yürütülmesini sağlayan eğitimi ifade eder (URL-6, 2019).

Mesleki eğitim ülkemizde, Millî Eğitim Bakanlığının 3308 sayılı *Mesleki Eğitim Kanunu* ile düzenlenmiştir (URL-1, 2019).

2. 2. 2. Müzik Eğitimi

Bireylere okul öncesinden itibaren “müzikal işitme, okuma, yazma, şarkı söyleme, çalgı çalma, müzikal bilgilenme yoluyla yaratma, müzikal duyarlılığı artırma ve kişilik kazandırma müzik yoluyla iletişim ve etkileşimde bulunma ve müzikten yararlanma” gibi bilgi ve becerileri kazandırmaya yönelik verilen eğitim müzik eğitimidir (Say, 2005, s. 536).

Müzik eğitiminin tanımı araştırmacılar tarafından farklı açılardan yapıldığı görülmektedir. Aksu'nun (2010, s. 5) müzik eğitimini toplumsal yönden ele aldığı düşünüldüğünde, “müzik eğitimi, bir toplumun eğitimle bireylerine kazandırmak istediği özel ve genel (uzak) hedeflere hizmet eden bir eğitim disiplini”. Diğer bir açıdan Türkmen'e (2016, s. 49) göre müzikal yetenekler ve algılar düşünüldüğünde “müzik eğitimi, müziksel bilgi, beceri ve davranışların programlı bir şekilde bireylere/öğrencilere kazandırılmasıdır”. Ayrıca Uçan'ın (1997) “Müzik Eğitimi” ismiyle çıkarmış olduğu kitapta müzik eğitimi şu şekilde ifade edilmektedir:

Müzik eğitimi, temelde, bir müziksel davranış kazandırma veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma sürecidir. Bu süreçte daha çok, eğitim gören bireyin (çoğunlukla öğrencinin) kendi müziksel yaşantısı temel alınır, bu temelden yola çıkılarak, belirli amaçlar doğrultusunda, planlı hedeflere erişilir. Müzik eğitimi yoluyla, birey ile çevresi özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişim ve etkileşimin daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili ve daha verimli olması beklenir (Uçan, 1997, s. 14).

Müzik eğitimini Uçan (1997) üç ana başlıkta incelenmektedir. Bu üç ana başlık “genel, özenen (amatör) ve mesleki (profesyonel)” müzik eğitimi olarak ifade edilmektedir

(Uçan, 1997, s. 30). Yapılan araştırmalara göre Tarman'ın da (2006) müzik eğitimi ile ilgili benzer görüşlerinin olduğu fark edilmektedir. Bu iki görüşten yola çıkarak müzik eğitimi kavramı üç ana başlık içerisinde aşağıdaki gibi incelenmiştir.

2. 2. 2. 1. Genel Müzik Eğitimi

Uçan genel müzik eğitimini “aslında her düzeyde, her yaşta, herkes için gereklidir, zorunludur ya da zorunlu olmak zorundadır. Çünkü müzik, herkese kazandırılması esas olan ‘asgari ortak/genel Kültür’ün başta gelen ayrılmaz öğelerinden biridir” şeklinde ifade etmiştir (1997, s. 31). Yine bu tanıma benzer şekilde Tarman (2006), kişiler arası ayırım yapılmadığı, genel müzik kültürümüzün amaçladığı ilkelerin en doğru şekilde aktarıldığı müzik eğitimine Genel Müzik Eğitimi adını vermiştir.

2. 2. 2. 2. Özengen Müzik Eğitimi

Uçan (1997) özengen müzik eğitimini, gönüllülük esasına dayalı olarak müzik eğitimcilerince bireylerin ilgileri, istekleri ve müziğe yatkınlıkları doğrultusunda eğitim vermeyi amaçladığı müzik eğitimi türlerinden biridir diye yorumlarken. Tarman (2006);

Amatör müzik eğitimi; müziğe ilgi ve sevgi duyanlara yöneliktir. Etkin bir müziksel kalıtımla doyum sağlamak ve bunu sürdürüp geliştirmek için gerekli müziksel davranışları kazandırmayı amaçlar. Bu eğitim, genellikle müzik dershaneleri, kurslar ve özel dersler yoluyla bir müzik eğitimcisi ya da çalgı öğretmeni tarafından yürütülür. Bireyin yetenekli olması değil, istekli olması önemlidir (Tarman, 2006 s. 10)

şeklinde tanımlamıştır.

2. 2. 2. 3. Mesleki Müzik Eğitimi

Uçan (1997) müzik ve ilgili dallarını meslek olarak seçmeyi amaçlayan kişilerin, örgün eğitim kurumlarının yanı sıra özel eğitim kurumlarınca aldığı eğitim ve bu alandaki başarısıyla birlikte bir meslek sahibi olabilmesi gerektiğini ve mesleki müzik eğitimi ile bunun sağlanabileceğini vurgulamıştır. Tarman da (2006) bu açıklamayı destekler nitelikte bir açıklama yaparak şu şekilde ifade etmiştir,

Mesleki müzik eğitimi, müziği meslek olarak seçmek isteyen kişilere yöneliktir. Bu nedenle mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları kazandırmayı amaçlar ve bu süreç uzman kişilerce yürütülür. Mesleki müzik eğitimine başlayabilmek için, belli düzeyde müzik yeteneğine sahip olduğunu gösteren, müzik yetenek sınavlarında başarılı olunması zorunludur (Tarman, 2006, s. 9).

2. 2. 3. Mesleki Müzik Eğitimi Veren Eğitim Kurumları

A. Tanrıöver' e (2015) ve G. Tanrıöver'e (2015) göre müziğin mesleki eğitim boyutu ile müzik alanında pek çok dalda iş sahibi olunabilmektedir. Mesleki Müzik eğitimi alanında görülen eğitim ile "müzik sanatında bestecilik, yorumculuk, müzik bilimciliği, müzik öğretmenliği, müzik teknoloğu" gibi çeşitli branşlarda yetkinlik kazanılmaktadır. Bu doğrultuda "Mesleki Müzik Eğitimi" veren eğitim kurumları, "Konservatuarlar, GSL, Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri, Güzel Sanatlar Müzik Bilimleri bölümleridir" (Tanrıöver ve Tanrıöver, 2015, s. 558).

Ayrıca internet sitelerinin ortak bilgisinden yararlanılarak oluşturulan "Mesleki Müzik Eğitimi" veren kurumlar şunlardır:

Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümleri (AGSL)
Askeri Mızık Okulu (Askeri Bando Okulu)
Devlet Konservatuarları (İlköğretim-Lisans ve Yarı Zamanlı bölümleri vardır)
Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümleri
Müzik Araştırma Merkezleri
Müzik Eğitim Fakülteleri
Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri
Türk Müziği Devlet Konservatuarları (URL-7, 2019).

2. 3. Güzel Sanatlar Liseleri (GSL)

2. 3. 1. Güzel Sanatlar Liseleri Kuruluşu

GSL'leri 8 yıl süren temel eğitim sonrasında güzel sanatlar alanı içerisinde yer alan "resim ve müzik" bölümlerinden oluşan lise kademesi okulları olarak açılmıştır. İlk yıl hazırlık olmak üzere 4 yıl öğrenim süresi olan GSL'ler ayrıca yatılı ve karma eğitim veren okullardır (Say, 2005, s. 67). İlk AGSL İstanbul'da "Avni Akyol Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi" adıyla ve o yılların Milli Eğitim Bakanı olan Avni Akyol önderliğinde 16 Ekim 1989 tarihinde açılmıştır (URL-8, 2019). Avni Akyol okulun şeref defterinde şu sözleri belirtmiştir:

Sanat eğitiminden yoksun bir milli eğitim özsüz duygusuz ve ruhsuzdur. Çünkü sadece sanatta öz ve biçim, soyut ve somut, duygu ve düşünce birbirinden ayrılmaz bir özellik, güzellik ve uyum içindedir. Sanat eğitimi yetersiz olan bir eğitim de noksandır, yeni ve çağdaş eğitim anlayışına uygun değildir (URL-8, 2019).

Resim ve Müzik bölümlerinden oluşan GSL'lerin Müzik bölümlerinden bahsederek, Taşpınar'a (1994) göre yetenek sınavları ile öğrenci alımı yapan GSL'lerin müzik bölümü öğrencilerinin de yetenekleri doğrultusunda seçildiğini vurguluyor. Ayrıca sanat eğitiminin niteliği ve düzeyi öğrenci ailelerinin tanınması, Ortaokul kademesindeki müzik

öğretmeninin öğrenci yeteneğini keşfedebilmesi ve GSL müzik bölümlerine yönlendirebilmesine bağlıdır (Taşpınar, 1994).

GSL'ler zaman içerisinde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen genelgelerle değişikliklere uğramıştır. "Ortaöğretimde Okul Çeşitliliğinin Azaltılması Genelgesi 2008/81", 04.12.2008 tarih ve 1608 sayılı genelge ile Millî Eğitim Bakanlığı AGSL ile Spor Liselerini "Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi" ismini vererek birleştirilmiştir (URL-9, 2019). Ardından Millî Eğitim Bakanlığı 16.06.2009 tarih ve 27260 sayılı yayın ile "Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri" yönetmeliğini Resmî Gazetede yayınlamış ve okulun kuruluşu ile ilgili şu düzenlemeleri yapmıştır (Resmî Gazete, 2009).

Kuruluş: Madde 5-(1)

Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri, Anadolu Lisesi statüsünde olup güzel sanatlar ve spor eğitimi alanında yatılı, gündüzlü ve karma olarak ilköğretim üzerine 4 yıl eğitim ve öğretim yapılan okullardır. Bu okullar, öncelikle güzel sanatlar ve sporla ilgili yükseköğretim kurumlarının bulunduğu yerlerde açılır (Resmî Gazete, 2009).

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğünce "Genel Liselerin Anadolu Liselerine Dönüştürülmesi" 06.05.2010 tarih ve 3669 sayılı genelgesi ile Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri adı içerisinde kullanılan "Anadolu" ibaresi kaldırılmıştır (URL-10, 2019). Kuruluşundan itibaren yıllar içerisinde değişikliklere uğrayan GSL'ler son olarak kendilerine bağlı olan Spor Liselerinden ayrılmıştır.

Program amaçlarının ve beklentilerinin farklı olduğu ifade edilen, 18. Millî Eğitim Şura Kararları arasında da yer verilen güzel sanatlar ve spor lisesinin iki ayrı okul türü olarak yeniden belirlenmesine yönelik politika değişikliği konusunda gerekli değerlendirmeler yapılarak 14/06/2013 tarihli ve 83203306/20/1380223 sayılı Makam Onayı ile spor lisesi ve güzel sanatlar lisesi olmak üzere iki ayrı okul türüne dönüştürülmüştür (URL-11, 2019).

2. 3. 2. Güzel Sanatlar Liselerinin Amacı

GSL'lerin ilk kuruluşu itibariyle 1999 yılında Tebliğler Dergisinde yer alan temel amacı ve görevleri şu şekildedir:

Madde 6- Okulun amacı ve görevleri şunlardır:

- Güzel sanatlar dallarında yetenekli öğrencilerin yaratıcı, yapıcı ve yeteneklerini geliştirmek,
- Öğrencileri araştırıcı ve geliştirici çalışmalara yöneltmek, yetenekleri doğrultusunda bağımsız doğru ve seçenekli yorumlar ve uygulamalar yapabilecek yaratıcı kişiler olarak yetiştirmek,
- Öğrencilerin ulusal ve evrensel, tarihi ve yeni sanat eserlerini tanımaları ve anlamalarına yardımcı olmaktır (MEB, 1999, s. 774-775).

Millî Eğitim Bakanlığınca GSL'ler ve Spor Liseleri birleştirildikten sonra Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri yönetmeliği yayımlanmıştır. Resmî Gazetenin 16.06.2009 tarih ve 27260 sayılı yayınında GSL ve Spor Liselerinin kuruluşu ve amacı ile ilgili bilgiler yeniden düzenlenmiştir (Resmî Gazete, 2009).

Okulun Amacı: Madde 6-(1)

Öğrencilerin Türk Millî Eğitiminin genel ve özel amaçları yanı sıra güzel sanatlar ve spor alanlarında;

- a) İlgî, istek ve yetenekleri doğrultusunda güzel sanatlar ve spor eğitimi ile ilgili temel bilgi ve beceriler kazanmalarına yönelik eğitim-öğretim görmelerini ve alanlarında başarılı bireyler olarak yetişmelerini,
- b) Güzel sanatlar ve sporla ilgili yükseköğretim programlarına hazırlanmalarını,
- c) Türk sanat, kültür ve sporuna katkıda bulunan ve başarıyla temsil eden bireyler olarak yetişmelerini,
- ç) İş birliği içinde çalışma ve dayanışma alışkanlığı kazanarak takım ruhu ile hareket etmelerini,
- d) Alanlarıyla ilgili araştırma yaparak yorum ve uygulama yetkinliğine ulaşabilmelerini,
- e) Millî ve milletlerarası sanatsal ve sportif faaliyetleri takip ederek bilgi ve kültürlerini geliştirmelerini,
- f) Spor disiplini ve centilmenliği ile sanatçı duyarlığını benimseyen bireyler olarak yetişmelerini sağlamaktır (Resmî Gazete, 2009).

2. 3. 3. Güzel Sanatlar Liselerinin Önemi

İlki 1989 yılında açılan GSL'ler, kendi kuruluş amaçları doğrultusunda eğitim öğretimine devam etmiş ve ilk mezunlarını da 1993 yılında vermiştir. Mezun olan öğrenciler almış oldukları eğitimle birlikte Üniversite hayatlarında "Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri, Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bilimleri Bölümleri ve Devlet Konservatuvarı Müzik Sanatları, Müzik Bilimleri ve Müzik Teknolojileri Bölümleri" gibi farklı sanat bölümlerine girebilmeye hak kazanabilmişlerdir. Bu durum mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda okuyan öğrenciler içerisinde GSL mezunu müzik bölümü öğrencilerinin de olduğunu ortaya koyuyor (Uçan, 1996). Öztürk (2003) "AGSL Öğrencilerin Eğitim Programlarını Değerlendirmeleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları" adlı çalışmasında Üniversitelerin müzik eğitimi bölümlerinde okuyan öğrencilerin %84'ünün GSL mezunu olan öğrenciler olduğunu tespit etmiştir. Yine yapılan çalışmalar şunu destekliyor ki Güzel Sanatlar Lisesi mezunları gerek öğretmenlik mesleğinin konumu gerekse iş sahası nedeniyle çoğunlukla eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği lisans programlarını tercih etmektedirler. Güleç (2010) bu araştırmaları destekleyen bir araştırma yapmış ve GSL'lerden mezun öğrencilerin neredeyse yarısının daha çok eğitim fakültelerinde eğitim almayı tercih ettiklerini belirtmiştir. Bu araştırmalara baktığımızda GSL'lerin mesleğe hazırlık ve meslek edindirmede önemli rol oynadığını görmemizi sağlamaktadır.

2. 3. 4. Türkiye’de Bulunan Güzel Sanatlar Liseleri

İlk kuruluş tarihi 1989’dan itibaren sayıları artan GSL sayıları 2006-2007 eğitim-öğretim yılında 54’e (Sülün 2007), günümüzde ise 82’ye ulaşmıştır. 2018-2019 eğitim-öğretim yılına devam eden GSL’lerin güncel listesine 2018-2019 öğretim yılında “GSL 9. Sınıf kademesine yeni alınacak öğrenci kontenjanları” listesinden ulaşılabilmektedir (URL-12, 2019).

2. 4. Konu ile İlgili Çalışmalar

2. 4. 1. Mesleki Olgunlukla ilgili Yurtiçinde Yapılmış Çalışmalar

Orhan-Aydın (2011) “Lise Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeyleri ve Karar Verme Stratejileri” isimli tezini öğrenci sınıf seviyeleri ve öğrenim gördükleri okul türleri değişkenleri bakımından incelemiştir. Araştırmaya katılan 993 lise öğrencisinin 547’si kız 446’sı erkektir. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin belirlenmesi açısından “Mesleki Olgunluk Ölçeği (MOÖ)” kullanılmıştır. Öğrencilerin karar verme stratejilerinin belirlenmesi için ise “Karar Stratejileri Ölçeği (KSÖ)” kullanılmıştır. Araştırma bulguları okul türü ve sınıf seviyesi değişkenlerinin öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyleri üzerinde anlamlı etkisinin olduğunu ortaya çıkarmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki olgunluk puan ortalamaları ile KSÖ puan ortalaması arasında pozitif yönde ilişki olduğu görülmektedir. Buna rağmen lise öğrencilerinin mesleki olgunluk (MO) puan ortalamaları ile iç-tepisel karar verme, bağımlı karar verme ve kararsızlık puan ortalamaları arasında ise negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Aynı zamanda araştırmacı MOÖ ve KSÖ ile ilgili yapılabilecek okul rehberlik hizmetlerinin bu çalışma bulgularından yararlanması gerektiğine dikkat çekmiştir.

Akdaş (2013) “Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeylerinin ve Algıladıkları Aile Desteğinin İncelenmesi” başlıklı tez çalışmasında 283 Sağlık Meslek Lisesi öğrencisinin MO düzeylerini, algıladıkları “aile desteği” düzeylerini ve bunları etkileyen faktörleri belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma verileri “Kişisel Bilgi Anketi”, “Mesleki Olgunluk Ölçeği” ve “Algılanan Aile Desteği Ölçeği” ile elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre algılanan aile desteği ve MO düzeyi arasındaki ilişkinin pozitif yönde anlamlı olduğu görülmüştür. Bunun sonucunda öğrenciler tarafından algılanan aile destek düzeyleri arttıkça MO düzeylerinin de arttığı ortaya konulmuştur. Araştırma sonucunda sınıf ve rehberlik öğretmenlerinin, öğrencilerin mesleki olgunluk düzeylerini attırmak için meslek seçimleri yapmalarında rehber olmalarını ve bu doğrultuda aile ile iş birliği içerisinde olunması gerektiği ifade edilmiştir.

Şahin'in (2010) "Ortaöğretim Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeyleri ile Karar Verme Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli tez çalışmasında lise son sınıf öğrencilerinin MO düzeyleri ve KSÖ arasındaki ilişki incelemiştir. Bu araştırma öğrencilerin MO ve karar verme stratejilerinin demografik özelliklerine göre ilişkilerini de incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın veri toplama araçları bir ilçedeki ortaöğretim kurumlarından rastgele seçilen 10 ortaöğretim kurumunda öğrenim gören 452 son sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarında öğrencilerin MO düzeyleri yükseldikçe iç-tepisel, bağımlı ve kararsızlık stratejileri seçimlerinin azaldığı görülmektedir. Öğrencilerin MO düzeyleri ile demografik özellikleri karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Bunun yanı sıra öğrencilerin KSÖ ile demografik özellikleri arasında manidar bir fark olduğu görülmüştür.

Çalışkan'ın (2015) "Meslek Lisesi Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk ve Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (İstanbul İli Anadolu Yakası Örneği)" isimli çalışması rastgele belirlenen beş Endüstri Meslek Lisesinde okuyan 270 erkek ve 142 kız öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmada meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerinin MO ve sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma verileri Kuzgun (1996) tarafında geliştirilen "Mesleki Olgunluk Ölçeği" ve Yıldırım'ın (1997) geliştirdiği "Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ)" kullanılarak toplanmıştır. Çalışma sonunda araştırmaya katılan meslek lisesi öğrencilerinin MO düzeylerinin oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan öğrencilerin ASDÖ ise orta düzeyde olarak bulunmuştur. Meslek lisesinde okuyan öğrencilerin MO puanları ile genel sosyal destek aile, arkadaş ve öğretmenlerden ASDÖ puanları arasındaki ilişkinin pozitif ve anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sürücü (2005) "Lise Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk ve Algıladıkları Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi" adlı çalışmasında liselerde okuyan öğrencilerin MO düzeyleri ile aile, arkadaş, genel ve öğretmenlerden algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma evrenini lise farklı sınıf düzeyindeki 455 kız ve 434 erkekten oluşan toplamda 889 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri elde edilirken üç ayrı ölçek kullanılmıştır. Bunlar; "Mesleki Olgunluk Ölçeği", "Algılanan Sosyal Destek Ölçeği" ve Bacanlı'nın (1997) "Sosyo-Ekonomik Düzey Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre öğrencilerin MO puanları ile genel sosyal destek, aile, öğretmen ve arkadaş ASDÖ puanları arasında pozitif yönde yüksek ilişki olduğu görülmüştür. Araştırma bulgularının sonucunda ülkemizde öğrenim gören lise öğrencilerinin mesleki tercihlerine katkı sağlaması için okul rehberlik servislerine, ailelere ve gelecek araştırmalara ışık tutacak önerilerde bulunulmuştur.

Polat (2015) “Kariyer Tercihini Etkileyen Faktörlerin Mesleki Olgunluk Düzeyi Üzerindeki Etkisi: Lise Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma” adlı araştırmasında Sakarya ilindeki liselerde öğrenim gören 12. sınıf kademesindeki öğrencilerin kariyer tercihinde etkili olan faktörlerden karar stratejileri, öz-yeterlilik inancı ve okullardaki psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin öğrencilerin MO düzeyi üzerine etkisini incelemiştir. Ayrıca Öğrencilerin karar stratejilerinin, mesleki olgunluk düzeylerinin, öz-yeterlilik seviyelerinin ve PDR faaliyetlerinin yaş, cinsiyet, ebeveyn öğrenim düzeyi, kardeş sayısı, okul türü gibi birtakım demografik değişkenler bazında farklılaşıp farklılaşmadıklarını tespit etmek için yapılan bu çalışmada standardize edilmiş anket kullanılmıştır. Araştırma bulguları değişkenlerin MO düzeyine etkisi açısından; MO ile karar stratejilerinden kararsızlık boyutu karşılaştırıldığında istatistiki yönden anlamlı, orta kuvvette ve negatif yönde bir ilişkinin olduğunu ifade etmektedir. MO ile mantıklı karar stratejisi karşılaştırıldığında ise anlamlı, pozitif yönde yüksek bir ilişkinin olduğu belirtilmiştir. Bunun yanı sıra MO genel öz-yeterlilik değişkeni ile karşılaştırıldığında orta kuvvette ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğu gözlemlenmiştir. Araştırma bulgularına göre PDR faaliyetlerinin ve işlevselliğinin MO düzeyine anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Araştırmacıya göre bunun nedeni okullarda verilen PDR hizmetlerinin yeterli olmaması ve PDR hizmetinin asıl amacının ne olduğuna dair yeterli bilgiye sahip olamayan öğrencilerin de bu hizmetten yararlanmak istememeleridir.

2. 4. 2. Mesleki Olgunlukla İlgili Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Park (2015) yapmış olduğu çalışmada proaktif kişilik, kariyer kararsızlığı ve mesleki olgunluk ölçeklerini 70 Üniversite öğrencisi üzerinde uygulamıştır. Araştırmacı “kariyer kararsızlığı” ile mesleki olgunluklarının negatif yönde ilişkiye sahip olduğu, “proaktif kişilik” ile mesleki olgunluklarının ise pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonucunda kariyer kararsızlığının mesleki olgunluğu olumsuz etkilediği ortaya çıkarılmıştır.

Sharma ve Ahuja (2017), Hindistan'ın devlet ve özel lise öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında okullar arasındaki kariyer olgunluğunun her bileşeninde anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymuştur. Özel okuldaki öğrenciler tutum, öz değerlendirme, mesleki bilgi, hedef seçimi yönlerinden devlet okullarındaki öğrencilerden önemli ölçüde daha iyi oldukları görülmektedir. Dolayısıyla özel liselerde öğrenim gören öğrencilerin mesleki olgunluk düzeylerinin devlet okullarında öğrenim gören öğrencilere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

2. 4. 3. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Çalışmalar

Özcan ve Eranıl (2018) "Meslek Seçimi Kapsamında: Anne Baba Tutumu ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum" adlı araştırmasını lise son sınıfta öğrenim gören 331 öğrenciyle yapmıştır. Araştırma sonuçları incelendiğinde anne baba tutumları ortalaması 5 üzerinden 3.72, öğretmenlik mesleğine ilişkin ortalama tutumları ise 5 üzerinden 3.42 olarak hesaplanmıştır. Kız öğrencilerin anne baba tutumlarının erkek öğrencilerinkine nazaran daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Öğretmenlik mesleğine duyulan saygının artması öğretmenlik mesleğine tutumu da arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak aile tutum düzeyi ile öğretmenlik mesleği tutum düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir.

Küküsoy, (2008) "Endüstri Meslek Liselerinde Bir Meslek Alanına Yönelmiş Olan Öğrencilerin Mesleki Olgunluk ve Algıladıkları Aile Desteği Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı tez çalışmasında meslek lisesi öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyleri ve algıladıkları aile desteği düzeylerini farklı değişkenlerle incelemiştir. Araştırma Endüstri meslek liselerinde okuyan 219 erkek, 93 kız toplamda 312 öğrenci ile yapılmıştır. Öğrencilerin mesleki olgunluk düzeylerini belirlemek amacıyla MOÖ, aileden aldıkları sosyal destek düzeylerini belirlemek amacıyla da ASDÖ ölçekleri kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre belirli bir alana yönelmiş olan Endüstri meslek lisesi öğrencilerinin mesleki olgunlukların düşük olduğu belirtilmiştir. Aileden alınan sosyal desteğin orta düzeyde olduğu ifade edilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin MOÖ panları ile ASDÖ puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2. 4. 4. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi ile İlgili Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Joseph, (2012) "The Impact Of Family Influence And Involvement On Career Development" başlıklı çalışmasını Üniversite öğrencileri üzerinde yapmıştır. Üniversite öğrencilerinin kariyer karar verme süreçlerinde ebeveyn katılımını, bu süreçte ebeveynlerin öğrencilerin kariyer hazırlıkları ve gelişimine etkilerini belirlemek için nicel ve nitel araştırma yöntemlerinden yararlanmıştır. Araştırma Amerika Birleşik Devletleri'nin güneydoğusunda yer alan bir metropol üniversitede öğrenim gören öğrenciler ile yapılmıştır. Üniversite öğrencilerinin belirli bir dalda kariyer edinmek istedikleri süreçte Ebeveynlerinden gerekli desteği alamadıkları ifade edilmiştir. Öğrencilerin kariyere yönelik seçimlerinde ebeveynlerin pasif oldukları ve seçimin öğrenciye ait olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kim, Ahn ve Fouad, (2016) "Family influence on Korean students' career decisions: A social cognitive perspective" isimli çalışmasında kariyer gelişiminde aile etkisinin önemli bir faktör olduğunu belirterek bazı kültürlerin bu durumdan diğer kültürlerden daha fazla etkilendiğini öne sürmüştür. Bu sebeple ortak kültüre sahip kolej öğrencilerinin kariyer gelişiminde ailenin nasıl rol oynadığını, aile etkisini, yaşam doyumları arasındaki ilişkiler ve kariyer hazırlığı aşamasındaki memnuniyetleri konularına değinmişlerdir. Araştırmada Güney Koreli 420 Üniversite öğrencisi örneği ile Aile Etkisi Ölçeği'nin kültürel geçerliliği incelenmiştir. Araştırma sonuçları Aile Etkisi Ölçeğinin kültürel geçerliliğini ve varsayılan modelini destekler niteliktedir. Varyansın %57'sinin aile beklentileri, aile bilgilendirme desteği, aile finansal desteği, kariyerkarar veme öz yeterliği, sonuç beklentisi, kariyer için hazırlanma davranışı, kariyer hazırlığı memnuniyeti konularının yaşam memnuniyetiyle ilişkili olduğu bulunmuştur.

2. 5. Literatür Taramasının Sonucu

Literatür taraması sonucunda araştırmaların çoğunun lise öğrencileri üzerinde uygulandığı fark edilmiştir. Mesleki olgunluk ile ilgili yapılan çalışmalarda öğrencilerin mesleki olgunluk düzeylerinin düşük olduğu ortaya konmuştur. Mesleki olgunluk düzeyleri düşük olan öğrencilerin PDR hizmetleri hakkında bilinçli olması gerektiği ifade edilmiştir. Bu doğrultuda da öğrencilerin mesleki olgunluk düzeylerini arttırmak için okul rehberlik servislerinin ve ailelerin iş birliği içerisinde hareket etmeleri gerektiği vurgulanmıştır.

Literatür incelendiğinde Kariyer Seçiminde Aile Etkisi ölçeğinin kullanıldığı herhangi Türkçe kaynak bulunamadığından benzer ölçek kaynakları ve yabancı kaynaklar incelenmiştir. Kariyer seçiminde aile desteğinin Türkçe araştırmalarda etkin olduğunu görürken, yabancı araştırmalarda ise kariyer seçiminde aile önemli bir rol oynamamaktadır.

Ayrıca araştırmalardan elde edilen bilgiye göre mesleki olgunluk düzeyi artan öğrencilerin aileden aldıkları destek de artmaktadır.

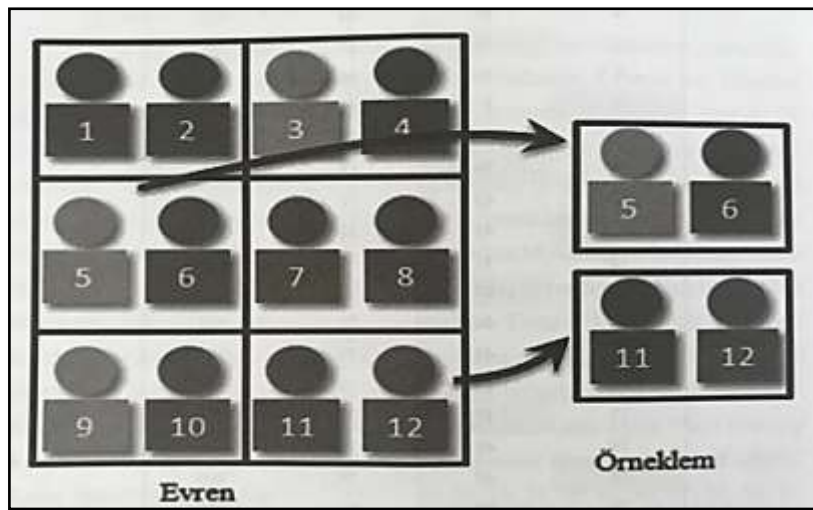
3. YÖNTEM

3. 1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada yer alan veriler nicel yaklaşım kapsamında yer alan tarama yöntemi kullanılarak elde edilmektedir. Tarama yönteminde çokça tercih edilen anketler, yapılan bu araştırmanın veri toplama aracıdır. Anketler özellik itibariyle araştırmacının aktif olarak içinde bulunmadığı bir veri toplama aracı olup bu sebeple posta anketi olarak bilinmektedir (Ekiz, 2017). Ayrıca Ekiz'in (2017) de belirttiği gibi bu araştırma yöntemi belirlenirken araştırma konusu, amaca uygunluk, önceden yapılan çalışmaların incelenmesi ve ulaşılmak istenen evren dikkate alınmıştır.

3. 2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Türkiye'nin 7 bölgesinde bulunan 30 GSL müzik bölümü öğrencileri tarafından oluşturulmuştur. Çalışmanın uygulanma süreci 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılı bahar dönemini kapsamaktadır. Araştırmanın uygulama sürecinde GSL'lerinin kontenjan sayılarına bakılarak 3600 civarında öğrenci olduğu varsayılmıştır. Örneklem "Tesadüfi Örneklem Yöntemi" içerisinde yer alan "Küme Örneklem Yöntemi" ile belirlenmiştir. Araştırma evreninin çok geniş olması istenilene ulaşmada zorluk yaratabilir. Bu durumlarda belirli özellikleri taşıyan alt gruplardan veya kümelerden oluşan örneklemelerin seçilmesi ile yapılan örneklem türüdür (Baştürk, 2013).

Şekil 3. Küme örneklem yöntemi (Baştürk, 2013, s. 142).

3. 3. Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri üç bölümden oluşan anket formu kullanılarak elde edilmiştir. İlk bölümde öğrencilere yönelik kişisel bilgi formu, ikinci bölümünde iki sayfalık Kuzgun ve Bacanlı (2005) tarafından geliştirilen “Mesleki Olgunluk Ölçeği (MOÖ)” ve son bölümde ise Özünlü ve Bacanlı'nın (2015) Türkçe'ye uyarladığı “Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Ölçeği (KSAEÖ)” yer almaktadır.

3. 3. 1. Kişisel Bilgi Formu

Anket formunun ilk bölümünde yer alan kişisel bilgi formunda öğrencilerin “cinsiyet”, “sınıf düzeyi”, “aile toplam geliri”, “anne-baba öğrenim düzeyi”nin sorulduğu demografik soruların yer almaktadır.

3. 3. 2. Mesleki Olgunluk Ölçeği (MOÖ)

Mesleki Olgunluk Ölçeği (MOÖ) beşli likert tipinde hazırlanmış, 40 madde tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte olumsuz ifade taşıyan 21 madde (3, 4, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 20, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 33, 34, 37, 38, 39 ve 40) ters kodlandıktan sonra tüm madde puanlarının toplanmasıyla elde edilen toplam puan mesleki olgunluğa ilişkin ham puanı vermektedir. Ölçek için ayrıca kesme noktaları belirtilmiş olup 0-143 puan aralığı “mesleki olgunluk düşük/geliştirilmeli”, 143-155 puan aralığı “mesleki yönden olgun/daha isabetli olması için geliştirilmeli” olarak ifade edilmektedir. 155 üstü ise “mesleki yönden olgun/kendi yetenekleri, ilgi ve değerlerine uygun meslek seçimi için önerilerde bulunulmalı” şeklinde ifade edilmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .89 ve kararlılık katsayısı da .82 olarak tespit edilmiştir (Kuzgun ve Bacanlı, 2005).

3. 3. 3. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Ölçeği (KSAEÖ)

Anket formunun üçüncü bölümünü, Fouad ve arkadaşları (2010) tarafından geliştirilmiş olan ve Özünlü ve Bacanlı'nın (2015) Türkçe'ye uyarladığı ve güvenilirlik-geçerlik çalışmalarını yaptığı Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Ölçeği (KSAEÖ) oluşturmaktadır. Ölçek beşli likert tipinde olup (1: kesinlikle katılmıyorum, 5: kesinlikle katılıyorum) 22 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan 8 madde (m1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8) “bilgi desteği”; 6 madde (m9, 10, 11, 12, 13, 15) “finansal/ekonomik destek”; 5 madde (m14, 16, 17, 18, 19) “aile beklentileri”; 3 madde (m20, 21, 22) “değer ve inançlar” boyutlarını oluşturmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .77 ve. Alt boyutların Cronbach Alpha değerlerinin .89, .78, .72 ve .83 olduğu görülmüştür. Test tekrar test uygulamasının

ardından ölçeğin kararlık katsayısı .83 olarak bulunmuş ve ölçeğin alt boyutlarının Cronbach Alpha katsayıları da .75, .76, .73, .75 olarak tespit edilmiştir (Özünü ve Bacanlı, 2015). Bu bulgulara dayanarak ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir.

3. 4. Verilerin İstatistiksel Analizi

Veriler istatistiksel analiz sürecinde kullanılan bir paket programla analiz edilmiştir. Öğrencilere ait demografik bilgiler (cinsiyet, sınıf, aile gelir düzeyi, anne eğitim seviyesi, baba eğitim seviyesi) frekans ve yüzdelerin yer aldığı tablolar oluşturularak sunulmuştur. Tablo 1’de ölçek puanlarının normallliğini test etmek için çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayıları kullanılmıştır.

Sürekli bir değişkenden elde edilen puanların normal dağılım özelliğinde kullanılan çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayılarının ± 1 sınırları içinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir. Puanlar normal dağılım göstermediğinde parametrik testlerin uygulanabilmesi için puanların karekök, logaritmik veya inverse (ters döndürme) dönüşümleri yapılarak kullanılabilir (Büyüköztürk, 2011, s. 40).

Tablo 1. Ölçek Alt Boyutlarının Çarpıklık (Skewness) ve Basıklık Katsayıları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Çarpıklık		Basıklık	
	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Mesleki Olgunluk	0,17	,061	0,92	,123
Bilgi Desteği	-0,56	,061	-0,32	,123
Finansal/Ekonomik Destek	-0,31	,061	-0,56	,123
Aile Beklentisi	-0,51	,061	-0,40	,123
Değerler ve İnançlar	-0,17	,061	-0,94	,123
Kariyer Seçiminde Aile Etkisi	-0,24	,061	-0,41	,123

Yapılan normallik sınamasına göre ölçek ve alt boyut puanları normal bir dağılım göstermiştir. Bu durumda elde edilen puanların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasında bağımsız iki örneklem olan *t* testi; sınıf, aile toplam geliri, anne ve baba öğrenim düzeyi ve mesleki olgunluk düzeyi değişkenlerine göre karşılaştırılmasında da ANOVA testi uygulanmıştır. ANOVA testi sonucu anlamlı farklılık görülmesiyle meydana gelen farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için LSD post hoc testi uygulanmıştır. Pearson korelasyon tekniği ile Ölçek puanları arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarında güven aralığı %95 (anlamlılık düzeyi ,05 $p < ,05$) olarak tespit edilmiştir.

4. BULGULAR

4. 1. Betimsel Bulgular

4. 1. 1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılımı

Demografik Değişkenler	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	895	56,4
	Erkek	691	43,6
Sınıf	9. sınıf	496	31,3
	10. sınıf	423	26,7
	11. sınıf	377	23,8
	12. sınıf	290	18,3
Ailenin aylık geliri	2000TL ve altı	552	34,8
	2001-3000TL	473	29,8
	3001-4000TL	297	18,7
	4001TL ve üstü	264	16,6
Anne öğrenim düzeyi	İlkokul	476	30,0
	Ortaokul	379	23,9
	Lise	465	29,3
	Üniversite	266	16,8
Baba öğrenim düzeyi	İlkokul	314	19,8
	Ortaokul	372	23,5
	Lise	547	34,5
	Üniversite	353	22,3

Tablo 2'ye göre anketi cevaplayan öğrencilerin 1586 kişinin %56,4'ü kadın, %43,6'sı erkek lise öğrencisinden oluşmaktadır. Öğrencilerin %31,3'ü 9. sınıf, %26,7'si 10. sınıf, %23,8'i 11. sınıf, %18,3'ü 12. sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin %34,8'inin ailesinin aylık geliri 2000TL ve altı, %29,8'inin 2001-3000TL, %18,7'sinin 3001-4000TL, %16,6'sının 4001TL ve üstüdür. Öğrencilerin %30'unun anne öğrenim düzeyi ilkokul, %23,9'unun ortaokul, %29,3'ünün lise, %16,8'inin anne öğrenim düzeyi üniversitedir. Öğrencilerin %19,8'inin baba öğrenim düzeyi ilkokul, %23,5'inin ortaokul, %34,5'inin lise, %22,3'ünün baba öğrenim düzeyi üniversitedir.

4. 1. 2. Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler

Ölçek ve alt boyutlarının ortalama, standart sapma bilgilerini içeren betimsel istatistikleri Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler

Ölçek ve Alt Boyutlar	n	Min.	Maks.	\bar{X}	SS
Mesleki Olgunluk	1586	44,00	179,00	108,35	17,01
Bilgi Desteği	1586	1,00	5,00	3,59	0,99
Finansal/Ekonomik Destek	1586	1,00	5,00	3,71	0,83
Aile Beklentisi	1586	1,00	5,00	3,58	1,00
Değerler ve İnançlar	1586	1,00	5,00	3,34	1,18
Kariyer Seçiminde Aile Etkisi	1586	1,21	5,00	3,63	0,71

Tablo 3 verilerine bakıldığında araştırmaya katılan lise öğrencilerinin mesleki olgunluk ölçeği toplam puanı $108,35 \pm 17,01$ olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin kesme noktası (143) dikkate alındığında araştırmaya katılan lise öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyinin düşük olduğu söylenebilir.

Yine tablo 3 verilerine göre kariyer seçiminde aile etkisi ölçeğinden alınabilecek puan aralığına (1-5) göre öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinden algıladıkları bilgi desteği ($3,59 \pm 0,99$), finansal/ekonomik desteği ($3,71 \pm 0,83$) ve ailelerinin mesleğe yönelik beklentisi ($3,58 \pm 1,00$) yüksek düzeyde; değer ve inançlara yönelik beklentileri ($3,34 \pm 1,18$) orta düzeyde; kariyer seçiminde aile etkisi ölçeği puanına göre ($3,63 \pm 0,71$) öğrencilerin kariyer seçiminde ailenin etkisi yüksek düzeydedir (5-1=4; 4/5=0,80; 1,00-1,80: çok düşük; 1,81-2,60: düşük; 2,61-3,40: orta; 3,41-4,20: yüksek; 4,21-5,0).

4. 2. Öğrencilerin Mesleki Olgunluk Düzeyine İlişkin Dağılımı

Tablo 4'te Öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyi dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Mesleki Olgunluk Düzeyine İlişkin Dağılımı

Mesleki Olgunluk	n	%
Düşük	1539	97,0
Olgun, geliştirilmeli	30	1,9
Olgun, yüksek	17	1,1

Tablo 4'ün verilerine bakıldığında araştırmaya katılan 1586 lise öğrencisinin %97'sinin mesleki olgunluğunun düşük düzeyde olduğu ve geliştirilmesi gerektiği;

%1,9'unun mesleki açıdan olgun ancak isabetli kararlar için daha da geliştirilmesi gerektiği; %1,1'inin mesleki olgunluğunun yüksek olduğu ve kendilerine uygun meslek seçimi için önerilerde bulunulması gerektiği tespit edilmiştir.

4. 2. 1. Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin *t* Testi Sonuçları

Mesleki olgunluk ham puanlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız iki örneklem *t* testi sonuçları Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin *t* Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{X}	SS	<i>t</i>	p
Kadın	895	107,23	16,81	-2,98	0,003
Erkek	691	109,79	17,17		

Tablo 5'teki veriler incelendiğinde mesleki olgunluk ham puanlarının cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t = -2,98$, $p < ,05$). Erkek öğrencilere ait mesleki olgunluk ham puanları, kadın öğrencilere ait puanlardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu fark edilmektedir.

4. 2. 2. Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 6'ya bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki olgunluk ham puanları okuduğu sınıfa göre karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar tek yönlü varyans analizi (ANOVA) olarak belirtilmiştir.

Tablo 6. Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Okuduğu Sınıf	n	\bar{X}	SS	F	p
9. sınıf	496	107,91	17,29	0,44	0,721
10. sınıf	423	107,94	16,07		
11. sınıf	377	108,95	17,59		
12. sınıf	290	108,89	17,15		

Tablo 6'ya ait veriler incelendiğinde mesleki olgunluk ham puanlarının öğrencilerin okuduğu sınıf seviyeleri bakımından anlamlı farklılık göstermediği ($p > ,05$) görülmektedir.

4. 2. 3. Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 7'de mesleki olgunluk ham puanları ailenin gelir düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmış ve buna ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları belirtilmiştir.

Tablo 7. Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Ailenin Gelir Düzeyi	n	\bar{X}	SS	F	p
2000TL ve altı	552	109,17	17,06		
2001-3000TL	473	107,47	16,96	0,85	0,468
3001-4000TL	297	108,29	17,36		
4001TL ve üstü	264	108,27	16,60		

Tablo 7'ye ilişkin verilerde mesleki olgunluk ham puanlarının ailenin gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>,05$) ortaya çıkarılmıştır.

4. 2. 4. Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Mesleki olgunluk ham puanlarının anne öğrenim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 8'de belirtilmiştir.

Tablo 8. Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Anne Öğrenim Düzeyi	n	\bar{X}	SS	F	p
İlkokul	476	109,27	17,01		
Ortaokul	379	108,63	17,79	2,35	0,071
Lise	465	108,57	16,93		
Üniversite	266	105,91	15,85		

Tablo 8'e ait veriler incelendiğinde mesleki olgunluk ham puanlarının anne öğrenim düzeyi bakımından anlamlı farklılık göstermediği ($p>,05$) tespit edilmiştir.

4. 2. 5. Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 9'da mesleki olgunluk ham puanları baba öğrenim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmış ve buna ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 9. Mesleki Olgunluk Ham Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Baba Öğrenim Düzeyi	n	\bar{X}	SS	F	p	Anlamlı Fark
A-İlkokul	314	110,74	17,87	3,23	0,022	A>C,D
B-Ortaokul	372	108,52	17,12			
C-Lise	547	107,02	16,84			
D-Üniversite	353	108,09	16,18			

Tablo 9'daki veriler incelendiği üzere mesleki olgunluk ham puanlarının baba öğrenim düzeyi açısından anlamlı farklılık gösterdiği ($F=3,23$, $p<,05$) tespit edilmiştir. Farkın olduğu grupları ortaya çıkarmak için LSD post hoc testi yapılmıştır. Sonuçlara bakıldığında baba öğrenim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin mesleki olgunluk ham puanlarının, baba öğrenim düzeyi lise ve üniversite olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4. 3. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

4. 3. 1. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Kariyer seçiminde aile etkisi puanlarının öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız t testi sonuçları Tablo 10'da belirtilmektedir.

Tablo 10. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	\bar{X}	SS	t	p
Bilgi Desteği	Kadın	895	3,62	0,96	1,03	0,305
	Erkek	691	3,57	1,02		
Finansal/Ekonomik Destek	Kadın	895	3,82	0,80	5,77	0,000
	Erkek	691	3,58	0,84		
Aile Beklentisi	Kadın	895	3,76	0,97	7,93	0,000
	Erkek	691	3,36	1,00		
Değerler ve İnançlar	Kadın	895	3,50	1,14	6,29	0,000
	Erkek	691	3,13	1,20		
Kariyer Seçiminde Aile Etkisi	Kadın	895	3,72	0,70	5,63	0,000
	Erkek	691	3,52	0,70		

Tablo 10 incelendiğinde kariyer seçiminde ailenin bilgi desteğine ilişkin algı puanlarının öğrencilerin cinsiyetleri açısından anlamlı farklılık göstermediği ($p>,05$) tespit edilmiştir.

Yine Tablo 10'un verilerine baktığımızda kariyer seçiminde ailenin finansal/ekonomik destek ($t=5,77$, $p<,05$), aile beklentisi ($t=7,93$, $p<,05$), değerler ve inançlar ($t=6,29$, $p<,05$) ve kariyer seçiminde aile etkisi ölçek ($t=5,63$, $p<,05$) puanlarının öğrencilerin cinsiyetleri açısından anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Kadın öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinin finansal/ekonomik desteği, aile beklentisi, değerler ve inançlar beklenti ve kariyer seçiminde aile etkisi toplam puanları, erkek öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4. 3. 2. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Öğrencilerin kariyer seçiminde aile etkisi puanları okuduğu sınıf bazında karşılaştırılarak tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Okuduğu Sınıf	n	\bar{X}	SS	F	p	Anlamlı Fark
Bilgi Desteği	9. sınıf-A	496	3,66	1,01	1,92	0,125	
	10. sınıf-B	423	3,63	0,97			
	11. sınıf-C	377	3,55	0,96			
	12. sınıf-D	290	3,51	1,01			
Finansal/Ekonomik Destek	9. sınıf-A	496	3,72	0,83	1,93	0,123	
	10. sınıf-B	423	3,79	0,79			
	11. sınıf-C	377	3,68	0,84			
	12. sınıf-D	290	3,65	0,87			
Aile Beklentisi	9. sınıf-A	496	3,56	1,01	0,73	0,537	
	10. sınıf-B	423	3,64	0,99			
	11. sınıf-C	377	3,55	1,01			
	12. sınıf-D	290	3,58	0,98			
Değerler ve İnançlar	9. sınıf-A	496	3,21	1,24	3,08	0,027	B,C,D>A
	10. sınıf-B	423	3,43	1,15			
	11. sınıf-C	377	3,37	1,15			
	12. sınıf-D	290	3,39	1,13			
Kariyer Seçiminde Aile Etkisi	9. sınıf-A	496	3,65	0,69	2,00	0,112	
	10. sınıf-B	423	3,68	0,70			
	11. sınıf-C	377	3,59	0,71			
	12. sınıf-D	290	3,57	0,75			

Tablo 11’de kariyer seçiminde ailenin değerler ve inançlar beklenti puanlarının öğrencilerin okuduğu sınıf bakımından anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. ($F=3,08$, $p<,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu ortaya çıkarmak için LSD post hoc testi yapılmıştır. Bu testin sonucuna bakıldığında 10, 11 ve 12. sınıf kademelerindeki öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinin değerler ve inançlar beklentisine ilişkin algı puanları, 9. sınıf seviyesindeki öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 11’in verilerini incelediğimizde kariyer seçiminde ailenin bilgi desteği, finansal/ekonomik desteği, aile beklentisi ve kariyer seçiminde aile etkisi ölçek puanlarının öğrencilerin okuduğu sınıf bazında anlamlı farklılık göstermediği ($p>,05$) tespit edilmiştir.

4. 3. 3. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Ailenin Aylık Geliri Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Öğrencilerin kariyer seçiminde aile etkisi puanları ailenin aylık geliri değişkenine göre karşılaştırılarak tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 12’de belirtilmiştir.

Tablo 12. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Ailenin Aylık Geliri Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Ailenin Aylık Geliri	n	\bar{X}	SS	F	p	Anlamlı Farklılık
Bilgi Desteği	2000TL ve altı-A	552	3,49	1,01	4,18	0,006	C,D>A
	2001-3000TL-B	473	3,59	0,94			
	3001-4000TL-C	297	3,73	0,94			
	4001TL ve üstü-D	264	3,66	1,05			
Finansal/Ekonomik Destek	2000TL ve altı-A	552	3,54	0,77	16,31	0,000	C,D>A,B
	2001-3000TL-B	473	3,72	0,84			
	3001-4000TL-C	297	3,89	0,80			
	4001TL ve üstü-D	264	3,87	0,90			
Aile Beklentisi	2000TL ve altı-A	552	3,46	1,02	5,37	0,001	B,C,D>A
	2001-3000TL-B	473	3,66	0,92			
	3001-4000TL-C	297	3,59	1,06			
	4001TL ve üstü-D	264	3,71	1,01			
Değerler ve İnançlar	2000TL ve altı-A	552	3,23	1,18	3,14	0,025	D>A
	2001-3000TL-B	473	3,38	1,13			
	3001-4000TL-C	297	3,34	1,24			
	4001TL ve üstü-D	264	3,49	1,18			
Kariyer Seçiminde Aile Etkisi	2000TL ve altı-A	552	3,50	0,67	11,47	0,000	B,C,D>A
	2001-3000TL-B	473	3,65	0,70			
	3001-4000TL-C	297	3,74	0,69			
	4001TL ve üstü-D	264	3,74	0,78			

Tablo 12’nin verilerine bakıldığında kariyer seçiminde ailenin bilgi desteği ($F=4,18$, $p<,05$), finansal/ekonomik destek ($F=16,31$, $p<,05$), aile beklentisi ($F=5,37$, $p<,05$),

değerler ve inançlar ($F=3,14$, $p<,05$) ve kariyer seçiminde aile etkisi ölçek ($F=11,47$, $p<,05$) puanlarının ailenin aylık geliri bakımından anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu ortaya çıkarmak için yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına bakıldığında;

- Ailesinin aylık geliri 3001-4000TL ve 4001TL ve daha üstü olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinin bilgi desteğine ilişkin algı puanları, ailesinin aylık geliri 2000TL ve daha altı olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Ailesinin aylık geliri 3001-4000TL ve 4001TL ve üstü olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinin finansal/ekonomik desteğine ait algı puanları, ailesinin aylık geliri 2000TL ve altı ve 2001-3000TL olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Ailesinin aylık geliri 2001-3000TL, 3001-4000TL ve 4001TL ve üstü olan öğrencilerin kariyer seçiminde aile beklentisine ilişkin algı puanları, ailesinin aylık geliri 2000TL ve altı olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Ailesinin aylık geliri 4001TL ve üstü olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinin değerler ve inançlar beklentisine ilişkin algı puanları, ailesinin aylık geliri 2000TL ve altı olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Ailesinin aylık geliri 2001-3000TL, 3001-4000TL ve 4001TL ve üstü olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailenin etkisine ait algı puanları, ailesinin aylık geliri 2000TL ve altı olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4. 3. 4. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Öğrencilerin kariyer seçiminde aile etkisi puanları anne öğrenim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılarak tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 13'te belirtilmiştir.

Tablo 13. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Anne Öğrenim Düzeyi	n	\bar{X}	SS	F	p	Anlamlı Farklılık
Bilgi Desteği	İlkokul-A	476	3,43	0,99	7,87	0,000	B,C,D>A
	Ortaokul-B	379	3,57	1,02			
	Lise-C	465	3,73	0,93			
	Üniversite-D	266	3,68	0,99			
Finansal/Ekonomik Destek	İlkokul-A	476	3,53	0,76	14,36	0,000	B,C,D>A
	Ortaokul-B	379	3,71	0,84			
	Lise-C	465	3,80	0,83			
	Üniversite-D	266	3,90	0,88			
Aile Beklentisi	İlkokul-A	476	3,40	0,97	15,19	0,000	B,C,D>A
	Ortaokul-B	379	3,54	0,99			
	Lise-C	465	3,63	1,02			
	Üniversite-D	266	3,89	0,96			
Değerler ve İnançlar	İlkokul-A	476	3,18	1,14	14,71	0,000	C,D>A,B
	Ortaokul-B	379	3,18	1,18			
	Lise-C	465	3,42	1,20			
	Üniversite-D	266	3,70	1,13			
Kariyer Seçiminde Aile Etkisi	İlkokul-A	476	3,45	0,65	18,79	0,000	B,C,D>A
	Ortaokul-B	379	3,61	0,72			
	Lise-C	465	3,73	0,70			
	Üniversite-D	266	3,80	0,75			

Tablo 13'e ilişkin veriler incelendiğinde kariyer seçiminde ailenin bilgi desteği ($F=7,87$, $p<,05$), finansal/ekonomik destek ($F=14,36$, $p<,05$), aile beklentisi ($F=15,19$, $p<,05$), değerler ve inançlar ($F=14,71$, $p<,05$) ve kariyer seçiminde aile etkisi ölçek ($F=18,79$, $p<,05$) puanlarının anne öğrenim düzeyi bazında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun ortaya konması için yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına bakıldığında;

- Anne öğrenim düzeyi ortaokul, lise ve üniversite olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinin bilgi desteği, finansal/ekonomik desteği, aile beklentisine ilişkin algı puanları, anne öğrenim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Anne öğrenim düzeyi lise ve üniversite olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinin değerler ve inançlar beklentisine ilişkin algı puanları, anne öğrenim düzeyi ilkokul ve ortaokul olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Anne öğrenim düzeyi ortaokul, lise ve üniversite olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailenin etkisine ilişkin algı puanları, anne öğrenim düzeyi ilkokul olan

öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4. 3. 5. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Öğrencilerin kariyer seçiminde aile etkisi puanları baba öğrenim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmış ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları olarak Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Baba Öğrenim Düzeyi	n	\bar{X}	SS	F	p	Anlamlı Farklılıklar
Bilgi Desteği	İlkokul-A	314	3,43	1,02	5,84	0,001	C,D>A,B
	Ortaokul-B	372	3,53	0,97			
	Lise-C	547	3,67	0,95			
	Üniversite-D	353	3,70	1,01			
Finansal/Ekonomik Destek	İlkokul-A	314	3,45	0,74	19,65	0,000	B,C,D>A
	Ortaokul-B	372	3,65	0,77			
	Lise-C	547	3,79	0,83			
	Üniversite-D	353	3,90	0,90			
Aile Beklentisi	İlkokul-A	314	3,36	0,97	15,64	0,000	C,D>A,B
	Ortaokul-B	372	3,43	1,02			
	Lise-C	547	3,68	0,97			
	Üniversite-D	353	3,79	0,99			
Değerler ve İnançlar	İlkokul-A	314	3,15	1,15	13,03	0,000	C,D>A,B
	Ortaokul-B	372	3,15	1,15			
	Lise-C	547	3,40	1,17			
	Üniversite-D	353	3,61	1,19			
Kariyer Seçiminde Aile Etkisi	İlkokul-A	314	3,42	0,65	20,30	0,000	C,D>A,B
	Ortaokul-B	372	3,54	0,66			
	Lise-C	547	3,71	0,69			
	Üniversite-D	353	3,79	0,78			

Tablo 14'e ilişkin verilerde kariyer seçiminde ailenin bilgi desteği (F=5,84, p<,05), finansal/ekonomik destek (F=19,65, p<,05), aile beklentisi (F=15,64, p<,05), değerler ve inançlar (F=13,03, p<,05) ve kariyer seçiminde aile etkisi ölçek (F=20,30, p<,05) puanlarının baba öğrenim düzeyi bakımından anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Anlamli farklıliğin hangi gruplar arasında olduğunun ortaya konması için yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına bakıldığında;

- Baba öğrenim düzeyi lise ve üniversite olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinin bilgi desteği, aile beklentisi, değerler ve inançlar beklentisine ilişkin algı puanları, baba öğrenim düzeyi ilkokul ve ortaokul olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Baba öğrenim düzeyi ortaokul, lise ve üniversite olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinin finansal/ekonomik desteğine ilişkin algı puanları, baba öğrenim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Baba öğrenim düzeyi lise ve üniversite olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailenin etkisine ilişkin algı puanları, baba öğrenim düzeyi ilkokul ve ortaokul olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

4. 4. Değişkenler Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

4. 4. 1. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Mesleki Olgunluk Düzeyi ile Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Kariyer seçiminde aile etkisi puanları öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyleri bazında karşılaştırılarak bağımsız iki örneklem (ANOVA) testi sonuçları Tablo 15'te belirtilmiştir.

Tablo 15. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Puanlarının Mesleki Olgunluk Düzeyi ile Karşılaştırılmasına İlişkin Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Mesleki Olgunluk Düzeyi	n	\bar{X}	SS	F	p	Anlamli Farklılıklar
Bilgi Desteği	Düşük (D)	1539	3,58	0,98	3,25	,039	D- OY
	Olgun Geliştirilmeli (OG)	30	3,83	1,13			
	Olgun Yüksek (OY)	17	4,10	1,08			
Finansal/Ekonomik Destek	Düşük (D)	1539	3,71	0,83	0,20	,814	---
	Olgun Geliştirilmeli (OG)	30	3,66	0,82			
	Olgun Yüksek (OY)	17	3,60	0,65			
Aile Beklentisi	Düşük (D)	1539	3,61	0,98	20,42	,000	D- OY D- OG
	Olgun Geliştirilmeli (OG)	30	2,84	1,15			
	Olgun Yüksek (OY)	17	2,44	1,29			
Değerler ve İnançlar	Düşük (D)	1539	3,36	1,16	14,42	,000	D- OY D- OG
	Olgun Geliştirilmeli (OG)	30	2,82	1,31			
	Olgun Yüksek (OY)	17	2,00	1,25			
Kariyer Seçiminde Aile Etkisi	Düşük (D)	1539	3,63	0,71	0,63	,533	----
	Olgun Geliştirilmeli (OG)	30	3,51	0,63			
	Olgun İyidüzeyli (OY)	17	3,51	0,65			

Tablo 15'e ilişkin verilerde kariyer seçiminde ailenin finansal/ekonomik desteği ve kariyer seçiminde aile etkisine ilişkin algı puanlarının öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyi bakımından anlamlı farklılık göstermediği ($p>,05$) belirtilmiştir.

Aynı şekilde Tablo 15'te kariyer seçiminde bilgi desteği ($F=3,25$, $p<,05$), aile beklentisi ($F=20,42$, $p<,05$) ve değerler ve inançlar beklentisine ($F=14,42$, $p<,05$) ilişkin algı puanlarının öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyleri bazında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Mesleki olgunluk düzeyi düşük olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinin bilgi desteği, aile beklentisi ve değerler ve inançlar beklentisine ilişkin algı puanları, mesleki olgunluk düzeyi yüksek (olgun) öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bu anlamlılığın yönü için yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına bakıldığında mesleki olgunluğu düşük olan öğrencilerin anlamlı fark bulunan tüm alt başlıklarda (bilgi desteği, aile beklentisi, değerler ve inançlar) mesleki olgunluğu geliştirilebilir düzeyde yüksek olan ve olgun düzeyde yüksek olan öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha önde olduğu söylenilebilir.

4. 4. 2. Ölçek Puanlarının Birbirleri Arasındaki İlişisine Yönelik Analiz Sonuçları

İki ölçek puanları arasındaki ilişkinin gösterildiği analiz sonuçları Tablo 16'daki gibi gösterilmiştir.

Tablo 16. Ölçek Puanlarının Birbirleri Arasındaki İlişisine Yönelik Analiz Sonuçları

Değişkenler	2	3	4	5	6
1. Mesleki Olgunluk Ham Puanı	0,23**	0,04	-0,31**	-0,26**	0,04
2. Bilgi Desteği	1	0,56**	0,09**	-0,11**	0,83**
3. Finansal/Ekonomik Destek		1	0,37**	0,15**	0,84**
4. Aile Beklentisi			1	0,53**	0,56**
5. Değerler ve İnançlar				1	0,19**
6. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi					1

* $p<,05$ ** $p<,01$

Tablo 16'ya ilişkin veriler incelendiğinde mesleki olgunluk ham puanları ile kariyer seçiminde ailenin bilgi desteğine ait algı puanları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=0,23$, $p<,05$). Mesleki olgunluk puanı yüksek olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailenin bilgi desteğine ilişkin algı puanları da yüksektir.

Tablo 16'nın verilerinden anlaşılacağı üzere mesleki olgunluk ham puanları ile kariyer seçiminde aile beklentisi ($r=-0,31$, $p<,05$) ve değerler/inançlar beklentisine ($r=-0,26$, $p<,05$) ait algı puanları arasında negatif yönde ve anlamlı ilişki olduğu tespit

edilmiştir. Mesleki olgunluk puanı yüksek olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailenin beklentisine ve değerler/inançlar beklentisine ilişkin algı puanları düşüktür.

Yine Tablo 16'da mesleki olgunluk ham puanları ile kariyer seçiminde ailenin bilgi desteği ve kariyer seçiminde aile etkisine ilişkin algı puanları arasında anlamlı ilişki olmadığı ($p>,05$) tespit edilmiştir.

5. TARTIŞMA

Yapılan araştırmada GSL M¼zik b¼l¼m¼ öğrencilerinin mesleki olgunluklarının ve meslek seçimlerinde ailelerinin ne denli etkili olduğunun incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre, araştırmaya katılan 1586 GSL öğrencilerinin %97'sinin mesleki olgunluk düzeylerinin düşük olduğu bulgusu elde edilmiştir. Bu sonucu destekler nitelikte K¼k¼soy (2008, s.93) "End¼stri Meslek Liselerinde Bir Meslek Alanına Y¼nelmiř Olan Öğrencilerin Mesleki Olgunluk ve Algıladıkları Aile Desteği D¼zeylerinin İncelenmesi" adlı çalışmasında End¼stri Meslek Liselerinde okuyan ikinci ve üç¼nc¼ sınıf öğrencilerinin okudukları okula bağlı olarak mesleki yönelimini yapmış oldukları düşün¼ld¼đ¼nde mesleki olgunluk düzeylerinin genel olarak düşük olduğunu tespit edilmiştir. Aynı şekilde Taşkıran (2008, s.189) "Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul İklimi Algıları ile Mesleki Olgunluk D¼zeyleri Arasındaki İlişki" konulu çalışmasında meslek Lisesi öğrencilerinin kendilerinden beklenen mesleki olgunluk düzeyinde olmadıklarını ortaya çıkarmıştır.

Kariyer seçiminde aileden aldıkları bilgi, finansal/ekonomik desteğinin ve ailelerinin mesleğe yönelik beklentisinin yüksek düzeydeyken değer ve inançlara yönelik beklentilerinin orta düzeyde olduğu gör¼lmektedir. Bu bilgiler ışıkta araştırmaya katılan Güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin kariyer seçiminde aile etkisinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Bu sonucun tam tersi olarak Dinç (2008, s.103) "Meslek Seçiminde Etkili Faktörlerin İncelenmesi: Meslek Yüksek Okulu-Muhasebe Programı Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma" adlı çalışmasında muhasebe mesleğini seçen öğrencilerin bu seçimlerinde aile çevresi ile eğitim çevresinin etkili olmadığını ortaya koymuştur.

Öğrencilerin mesleki olgunluk ham puanları cinsiyetleri bakımından anlamlı farklılık gösterirken erkek öğrencilerin mesleki olgunluğu kadın öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bu sonucu destekleyen Vurucu, (2010) "Meslek Lisesi Öğrencilerinin Meslek Seçimi Yeterliliği ve Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler" konulu çalışmasında meslek seçiminde erkek öğrencilerin kendilerini daha yeterli gördüklerini ortaya çıkarmıştır. Alan yazın incelendiğinde çalışma sonucundan farklı olarak K¼k¼soy (2008) ve Taşkıran (2008) kendi çalışmalarında cinsiyet ile mesleki olgunluk arasında anlamlı farklılıkların olmadığını tespit etmiştirler. Kadın öğrencilerin mesleki olgunluklarının düşük olduğu tespit edilen araştırmamızın aksine yine lise öğrencileri üzerinde yapılan araştırmaların sahipleri olan Saya, Kazak ve Doğan (2009), Ürün (2010) ve Kurtuldu ve Bakioğlu (2016) kadın öğrencilerin mesleki olgunluklarının erkek öğrencilere nazaran yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Bu sonuca benzer Bozgeyikli'nin (2010) "Üst¼n

Yetenekli Öğrencilerin Mesleki Olgunluk Düzeyleri ile Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adıyla yaptığı farklı bir çalışmada kadın öğrencilerin mesleki olgunluk düzeylerinin erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu ve MO düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılmasıyla anlamlı sonucuna ulaşmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyinin okuduğu sınıf bakımından anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir. Aynı şekilde Akbıyık (1996) ve Akdaş (2013) meslek liseleriyle ilgili yapmış oldukları çalışmalarında, öğrencilerin sınıf düzeylerinin mesleki olgunlukları üzerinde anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuçtan farklı olarak Kutlu (2012) araştırmasında öğrencilerin sınıf ve yaş düzeylerinin yükselmesine bağlı olarak mesleki olgunluk düzeylerinde de yükselme olduğunu belirtmektedir. Çünkü sınıf ve yaş ilerledikçe meslekleri daha iyi tanımaya, araştırmaya ve bu doğrultuda edinilen bilgilerle daha kararlı ve belirgin seçimler yapılabilmektedir.

Mesleki olgunluk düzeyinin ailenin aylık gelirine ilişkin sonuçlara bakıldığında anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir. Çalışmamızın bulgusunu destekler nitelikte Şahin (2010) “Ortaöğretim Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeyleri ile Karar Verme Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmada öğrencilerin gelir düzeyinin mesleki olgunluklarına etkisinin olmadığını tespit etmiştir.

Araştırmamızda öğrencilerin ailelerinin eğitim düzeylerine ilişkin sonuçlarda öğrencilerin mesleki olgunluk düzeylerinin anne öğrenim düzeyi bakımından anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir. Aynı şekilde Zeren (1999) “Yabancı Dil Ağırlıklı Lise, Özel Lise ve Anadolu Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeyleri” adlı çalışmada anne eğitim durumuyla öğrencilerin MO arasında anlamlı fark olmadığı ortaya konmuştur. Çalışmamıza katılan öğrencilerin MO düzeylerinin baba öğrenim düzeyi bakımından anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu sonuca ek olarak baba öğrenim düzeyi ilköğretim olan öğrencilerin mesleki olgunluk ham puanlarının, lise ve üniversite düzeyi eğitim alan babaların çocuklarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmamıza paralel bir sonuç Otrar’ın (1997) çalışmada görülmektedir. Araştırmacı “Endüstri Meslek Liseleri ve Çıraklık Eğitim Merkezlerinde Öğrenim Görmekte Olan 16-18 Yaş Grubundaki Öğrencilerin Mesleki Olgunluk Düzeyleri ile Bazı Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması” konulu araştırmasında Endüstri Meslek Liseleri öğrencilerinin baba öğrenim düzeyi ve MO düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymuştur. Yine aynı araştırmanın sonucuna bağlı olarak anlamlı farklılık gösteren baba öğrenim düzeyleri ilköğretim, ortaokul ve üstü gruplar arasında olduğu tespit edilmiştir.

KSAEÖ sonuçlarını incelediğimizde ailenin bilgi desteğine ilişkin algılarının öğrencilerin cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Bunun yanı sıra finansal/ekonomik destek, aile beklentisi, değerler ve inançlar, KSAEÖ açısından

öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı farklılık gösterdiği ve kadın öğrencilerin puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. De Boer ve Munde (2015), yaptıkları çalışmada ailelerin kız çocuklarına karşı daha ilgili olduklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuç ailelerin kız çocuklarının gelecekte ekonomik özgürlüklerini sağlayabileceği iyi bir meslek sahibi olmalarını istedikleriyle bağlantılı olabilir.

Ailelerin değerler ve inançlar beklentilerinin öğrencilerin okuduğu sınıfa göre anlamlı farklılık gösterdiği ve farklı sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinin değerler ve inançlar beklentisi 9. sınıfta okuyan öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu duruma ek olarak araştırmaya katılan öğrencilerin okuduğu sınıfa göre kariyer seçiminde ailenin bilgi desteği, finansal/ekonomik desteği, aile beklentisi ve KSAEÖ bakımından anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Buna benzer Ensari ve Alay (2017) "Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Demografik Değişkenler ile İlişkisinin Araştırılması: İstanbul İlinde Bir Uygulama" isimli çalışmasında meslek seçiminde aile ve eğitim çevresinin etkisinde kalınan yaş aralığının 17-20 olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuca bağlı olarak öğrenciler yaşları ilerledikçe çalışma hayatına daha çok yaklaşmakta ve bu doğrultuda kariyer planlamalarında aile ve çevrenin etkisinde daha çok kalmaktadır şeklinde bir yorum yapılabilir.

Öğrencilerin kariyer seçimlerinde ailelinin bilgi desteği, finansal/ekonomik destek, aile beklentisi değerler ve inançlar ve KSAEÖ puanlarının aile geliri bazında anlamlı farklılık göstermiştir. Aile gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin kariyer seçimlerinde aileden aldıkları desteğin de anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Aynı şekilde Küküsoy, (2008) "Endüstri Meslek Liselerinde Bir Meslek Alanına Yönelmiş Olan Öğrencilerin Mesleki Olgunluk ve Algıladıkları Aile Desteği Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı tez çalışmasında aile gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin ailelerinden aldıkları desteğin de yüksek olduğunu tespit etmiştir. Dolayısıyla maddi durumu iyi olan aileler, çocuklarının meslek tercihleri yolunda eğitim ihtiyaçlarını daha iyi karşılayabildikleri söylenebilir.

Öğrencilerin kariyer seçimlerinin anne öğrenim düzeyi bakımından anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Anne öğrenim düzeyleri yüksek öğrencilerin kariyer seçimlerinde aileden aldıkları destek de anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir. Benzer şekilde baba öğrenim düzeyinde de anlamlı fark görülürken baba eğitim düzeyinin artması aileden alınan desteğin de arttığını ortaya koymuştur. Küküsoy (2008) de bu sonuca paralel olarak yaptığı tez çalışmada öğrencilerin babalarının eğitim düzeyinin artmasıyla algılanan aile desteğinin de arttığını ifade etmiştir. Bu durumda ebeveynlerin eğitim seviyelerinin yüksek olması kariyer seçimlerinde çocuklarını bilgilendirmeleri ve yönlendirmeleri bakımından önemli olabilir.

Kariyer seçiminde ailenin finansal ekonomik desteğinin ve kariyer seçiminde aile etkisi algı puanlarının mesleki olgunluk bazında anlamı farklılık göstermediği belirtilmiştir. Farklı şekilde ailenin bilgi desteği, kariyer seçiminde aile beklentisine ve değer ve inançlar beklentisine ilişkin algı puanlarının MO bazında anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Mesleki olgunluğu düşük olan öğrencilerin kariyer seçiminde aile beklentisi ile değerler/inançlar beklentisinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin mesleki olgunluklarıyla kariyer seçiminde ailenin bilgi desteği arasında pozitif yönde ve yüksek ilişki olduğu gözlenmiştir. Bunu sonucunda mesleki olgunluğu yüksek olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailenin bilgi desteğinin de yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin mesleki olgunluklarıyla kariyer seçiminde aile beklentisi ve değerler/inançlar arasında negatif yönde ve anlamlı ilişki olduğu belirtilmiştir. Buna bağlı olarak mesleki olgunluğu yüksek olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailenin beklentisine ve değerler/inançlar beklentisinin düşük olduğu gözlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki olgunluklarıyla kariyer seçiminde ailenin bilgi desteği ve aile etkisi algı puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir. Ancak Küküsoy, (2008) çalışmasında araştırmaya katılan öğrencilerin MOÖ panları ile ASDÖ puanları arasında pozitif yönde yüksek ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin ASDÖ puanlarının artmasıyla mesleki olgunluk puanlarının da arttığını ifade etmiştir.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

6. 1. Sonuçlar

Araştırma verilerine ilişkin elde edilen sonuçlar:

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin sonuçlar:
 - a) Araştırmaya katılan 1586 lise öğrencisinin 895'i kadın, 691'i erkektir.
 - b) 496 öğrenci 9. Sınıf, 423 öğrenci 10. Sınıf, 377 öğrenci 11. Sınıf ve 290 öğrenci 12. sınıf seviyesindedir.
 - c) 552'sinin ailesinin aylık geliri 2000TL ve altı, 473'ünün 2001-3000TL, 297'sinin 3001-4000TL ve 264'ünün 4001TL ve üstüdür.
 - d) Öğrencilerin 476'sının annesi ilkököl düzeyinde, 379'unun ortaokul, 465'inin lise, 266'sının annesi ise üniversite düzeyinde eğitim seviyesine sahiptir.
 - e) 314'ünün babası ilkököl düzeyinde, 372'sinin ortaokul, 547'sinin lise, 353'ünün babası ise üniversite düzeyinde öğrenim görmüştür.
2. Ölçeklere ait betimsel istatistiklere ilişkin sonuçlar:
 - a) Araştırmaya katılmış olan lise öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
 - b) Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Ölçeği puan aralığına göre öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinden algıladıkları bilgi desteği yüksek düzeyde,
 - c) Finansal/ekonomik desteği yüksek düzeyde,
 - d) Ailelerinin mesleğe yönelik beklentisi yüksek düzeyde,
 - e) Değer ve inançlara yönelik beklentileri orta düzeyde,
 - f) Kariyer seçiminde aile etkisi ölçeği puanına göre öğrencilerin kariyer seçiminde ailenin etkisinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.
3. Öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyine göre dağılımına ilişkin sonuçlar:
 - a) Araştırmaya katılan 1586 lise öğrencisinin 1539'unun mesleki olgunluğunun düşük düzeyde olduğu ve geliştirilmesi gerektiği; 30'unun mesleki açıdan olgun ancak isabetli kararlar için daha da geliştirilmesi gerektiği; 17'sinin ise mesleki olgunluğunun yüksek düzeyde olduğu ve kendilerine uygun meslek seçimi için önerilerde bulunulması gerektiği tespit edilmiştir.
4. Mesleki olgunluk ham puanlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar:
 - a) Mesleki olgunluk ham puanlarının cinsiyet bazında anlamlı farklılık gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır.

- b) Erkek öğrencilere ait mesleki olgunluk ham puanları, kadın öğrencilerin puanından anlamlı düzeyde daha yüksektir.
5. Mesleki olgunluk ham puanlarının okuduğu sınıf değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar:
- a) Öğrencilerin mesleki olgunluk ham puanlarının okudukları sınıf bazında anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.
6. Mesleki olgunluk ham puanlarının ailenin aylık geliri değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar:
- a) Mesleki olgunluk ham puanlarının ailenin aylık geliri bazında anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
7. Mesleki olgunluk ham puanlarının anne öğrenim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar:
- a) Mesleki olgunluk ham puanlarının anne öğrenim düzeyi bazında anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.
8. Mesleki olgunluk ham puanlarının baba öğrenim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar:
- a) Mesleki olgunluk ham puanlarının baba öğrenim düzeyi bazında anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.
- b) Öğrenim düzeyi grupları arasında olan farkın hangilerinde olduğunu belirlemek için yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına ilişkin;
- c) İlkokul düzeyinde öğrenim gören babaların çocuklarının mesleki olgunluk ham puanlarının, lise ve üniversite düzeyinde öğrenim gören babaların çocuklarının puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
9. Kariyer seçiminde aile etkisi puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar:
- a) Kariyer seçiminde ailenin bilgi desteğine ilişkin algı puanlarının öğrencilerin cinsiyeti bazında anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- b) Kariyer seçiminde ailenin finansal/ekonomik destek,
- c) Aile beklentisi,
- d) Değerler ve inançlar,
- e) Kariyer seçiminde aile etkisi ölçek puanlarının öğrencilerin cinsiyeti bazında anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir.
- f) Kadın öğrencilere ait kariyer seçiminde ailelerinin finansal/ekonomik desteği, aile beklentisi, değerler ve inançlar beklenti ve kariyer seçiminde aile etkisi toplam puanları, erkek öğrencilere ait puanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

10. Kariyer seçiminde aile etkisi puanlarının okuduğu sınıf değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar:
- Kariyer seçiminde ailenin değerler ve inançlar beklenti puanlarının öğrencilerin okuduğu sınıf bazında anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir.
 - 10, 11 ve 12. sınıf kademelerinde öğrenim gören öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinin değerler ve inançlar beklentisine ilişkin algı puanları, 9. sınıf kademesindeki öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirtilmektedir.
 - Kariyer seçiminde ailenin bilgi desteği, finansal/ekonomik desteği, aile beklentisi ve kariyer seçiminde aile etkisi ölçek puanlarının öğrencilerin okuduğu sınıf bazında anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
11. Kariyer seçiminde ailenin etkisi puanlarının ailenin aylık geliri değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar:
- Kariyer seçiminde ailenin bilgi desteği, finansal/ekonomik destek, aile beklentisi, değerler ve inançlar ve kariyer seçiminde aile etkisi ölçek puanlarının ailenin aylık geliri bazında anlamlı farklılık gösterdiği belirtilmektedir.
 - Ailesinin aylık geliri 3001-4000TL ile 4001TL ve üstü olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinin bilgi desteğine ait algı puanları, ailesinin aylık geliri 2000TL ve altı olan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
 - Ailesinin aylık geliri 3001-4000TL ile 4001TL ve üstü olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinin finansal/ekonomik desteğine ilişkin algı puanları, ailesinin aylık geliri 2000TL ve altı ile 2001-3000TL olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.
 - Ailesinin aylık geliri 2001-3000TL, 3001-4000TL ile 4001TL ve üstü olan öğrencilerin kariyer seçiminde aile beklentisine ait algı puanları, ailesinin aylık geliri 2000TL ve altı olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
 - Ailesinin aylık geliri 4001TL ve üstü olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinin değerler ve inançlar beklentisine ait algı puanları, ailesinin aylık geliri 2000TL ve altı olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
 - Ailesinin aylık geliri 2001-3000TL, 3001-4000TL ve 4001TL ve üstü olan öğrencilerin KSAEÖ'ye ait algı puanları, ailesinin aylık geliri 2000TL ve altı

olan öğrencilerin puanların göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

12. Kariyer seçiminde aile etkisi puanlarının anne öğrenim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar:
 - a) Kariyer seçiminde ailenin bilgi desteğine ait algı puanlarının anne öğrenim düzeyi bazında anlamlı farklılık gösterdiği,
 - b) Finansal/ekonomik destek algı puanlarının anne öğrenim düzeyi bazında anlamlı farklılık gösterdiği,
 - c) Aile beklentisine ait algı puanlarının anne öğrenim düzeyi bazında anlamlı farklılık gösterdiği,
 - d) Değerler ve inançlar algı puanlarının anne öğrenim düzeyi bazında anlamlı farklılık gösterdiği,
 - e) KSAEÖ ölçek puanlarının anne öğrenim düzeyi bazında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.
 - f) Öğrenim düzeyi ortaokul, lise ve üniversite olan annelerin çocuklarının kariyer seçiminde ailelerinin bilgi desteği, finansal/ekonomik desteği, aile beklentisine ilişkin algı puanları, öğrenim düzeyi ilkokul olan annelerin çocuklarının puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
 - g) Öğrenim düzeyi lise ve üniversite olan annelerin çocuklarının kariyer seçiminde ailelerinin değerler ve inançlar beklentisine ilişkin algı puanları, öğrenim düzeyi ilkokul ve ortaokul olan annelerin çocuklarının puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.
 - h) Öğrenim düzeyi ortaokul, lise ve üniversite olan annelerin çocuklarının KSAEÖ' ye ilişkin algı puanları, öğrenim düzeyi ilkokul olan annelerin çocuklarının puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
13. Kariyer seçiminde ailenin etkisi puanlarının baba öğrenim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar:
 - a) Kariyer seçiminde ailenin bilgi desteği, puanlarının baba öğrenim düzeyi bazında anlamlı farklılık gösterdiği,
 - b) Finansal/ekonomik desteğine ait algı puanlarının baba öğrenim düzeyi bazında anlamlı farklılık gösterdiği,
 - c) Aile beklentisine ait algı puanlarının baba öğrenim düzeyi bazında anlamlı farklılık gösterdiği,

- d) Değerler ve inançlarına ait algı puanlarının baba öğrenim düzeyi bazında anlamlı farklılık gösterdiği,
 - e) KSAEÖ puanlarının baba öğrenim düzeyi bazında anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.
 - f) Öğrenim düzeyi lise ve üniversite olan babaların çocuklarının kariyer seçiminde ailelerinin bilgi desteği, aile beklentisi, değerler ve inançlar beklentisine ilişkin algı puanları, öğrenim düzeyi ilkökul ve ortaokul olan babaların çocuklarının puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirtilmektedir.
 - g) Öğrenim düzeyi ortaokul, lise ve üniversite olan babaların çocuklarının kariyer seçiminde ailelerinin finansal/ekonomik desteğine ilişkin algı puanları, öğrenim düzeyi ilkökul olan babaların çocuklarının puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
 - h) Öğrenim düzeyi lise ve üniversite olan babaların çocuklarının kariyer seçiminde ailenin etkisine ilişkin algı puanları, öğrenim düzeyi ilkökul ve ortaokul olan babaların çocuklarının puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
14. Kariyer seçiminde aile etkisi puanlarının mesleki olgunluk düzeyine göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar:
- a) Kariyer seçiminde ailenin bilgi desteğine ilişkin algı puanlarının öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyi bazında anlamlı farklılık gösterdiği,
 - b) Finansal/ekonomik desteğine ilişkin algı puanlarının öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyi bazında anlamlı farklılık göstermediği,
 - c) Kariyer seçiminde aile etkisine ilişkin algı puanlarının öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyi bazında anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
 - d) Kariyer seçiminde aile beklentisine ilişkin algı puanlarının öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyi bazında anlamlı farklılık gösterdiği,
 - e) Değerler ve inançlar beklentisine ilişkin algı puanlarının öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyi bazında anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir.
 - f) Mesleki olgunluk düzeyi düşük olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailelerinin aile beklentisi ve değerler ve inançlar beklentisine ilişkin algı puanları, mesleki olgunluk düzeyi yüksek ve olgun öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

15. Ölçek puanlarının birbirleri arasındaki ilişkisine yönelik analiz sonuçları:
- Mesleki olgunluk ham puanları ile kariyer seçiminde ailenin bilgi desteğine dair algı puanları arasında pozitif yönlü ve de anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
 - Mesleki olgunluk puanı yüksek olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailenin bilgi desteğine dair algı puanları da yüksek olduğu görülmektedir.
 - Mesleki olgunluk ham puanları ile kariyer seçiminde aile beklentisi ve değerler/inançlar beklentisine dair algı puanları arasında negatif yönlü ve de anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir.
 - Mesleki olgunluk puanı yüksek olan öğrencilerin kariyer seçiminde ailenin beklentisine ve değerler/inançlar beklentisine dair algı puanları düşük olduğu görülmektedir.
 - Mesleki olgunluk ham puanları ile kariyer seçiminde ailenin bilgi desteği ve kariyer seçiminde aile etkisine dair algı puanları arasında anlamlı ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

6. 2. Öneriler

6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

1. Araştırma sonuçları incelendiğinde, katılımcıların 1586 lise öğrencisinin %97'sinin mesleki olgunluğunun düşük düzeyde olduğu ve geliştirilmesi gerektiği; %1,9'unun mesleki açıdan olgun ancak isabetli kararlar için daha da geliştirilmesi gerektiği; %1,1'inin mesleki olgunluğunun yüksek olduğu ve kendilerine uygun meslek seçimi için önerilerde bulunulması gerektiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda güzel sanatlar liselerinde öğrenim gören öğrencilerin mesleki farkındalıklarını ve olgunluk düzeylerini arttırmak için bu okullarda öğrenim gören öğrencilere yönelik bireysel veya grup çalışmaları şeklinde mesleki rehberlik faaliyetleri düzenlenebilir.

2. Öğrencilerin kariyer seçimlerinde aile beklentisi ve değerler/inançlar beklentisine ilişkin algılarının mesleki olgunluk düzeyi düşük olan öğrencilerin lehine anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda, öğrenci-veli-okul iş birliği içerisinde ailelerin de dahil olduğu rehberlik programları düzenlenebilir.

6. 2. 2. İlerde Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

Bu çalışmada öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyleri ve meslek seçimlerinde ailelerinin ne denli etkili olduğu incelenmiştir.

1. Öğrencilerin genelinin mesleki olgunluk düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir. Bunun için öğrencilerin mesleki olgunluk düzeylerinin düşük olmasının nedenlerini detaylı olarak ortaya koymayı amaçlayan nitel çalışmalara yer verilebilir.

2. Öğrencilerin mesleki olgunluklarını geliştirmeye yönelik eğitim programları tasarlanarak, bu programların öğrencilerin üzerindeki etkisi incelenebilir.

3. Lise öğrencileri ile yürütülen bu çalışma ortaokul ve üniversite öğrencileri ile de yürütülerek, farklı kademelerdeki öğrencilerin mesleki olgunlukları karşılaştırılabilir.

4. Kariyer seçimlerinde ailenin etkisi ile ilgili yapılan çalışmalar Türkiye’de yeni çalışılan konular arasında yer almaktadır. Genel olarak bakıldığında bu çalışmada öğrencilerin mesleki olgunluklarıyla kariyer seçiminde aile bilgi desteği ve aile etkisi algı puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Ancak cinsiyet, sınıf, gelir durumu gibi demografik değişkenlerde anlamlı farklılıkların olduğu görülmektedir. Bu bağlamda meslek seçiminde ailelerin etkisini inceleyen farklı çalışmalara ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

7. KAYNAKLAR

- Akbıyık Y. (1996). *Meslek liselerine devam eden öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akdaş, G. (2013). *Sağlık meslek lisesi öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin ve algıladıkları aile desteğinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Aksu, C. (2010). *Türkiye’de eğitim müziği, tanım-kapsam-sorunlar ve öneriler*. İstanbul: Bemol Müzik Yayınları.
- Bacanlı, F. (2005). *Lise öğrencileri için mesleki grup rehberliği programı ve uygulama kılavuzu* (2. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Baştürk, S. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Vize Basın Yayın.
- Bozgeyikli, H. (2004). Meslek kararı verme yetkinlik ölçeğinin geliştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 221-234.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (14. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Bozgeyikli, H., Doğan, H. ve Işıklar, A. (2010). Üstün yetenekli öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyleri ile algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28(1), 133-149.
- Çalışkan, E. (2015). *Meslek lisesi öğrencilerinin mesleki olgunluk ve sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (İstanbul ili Anadolu yakası örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çınar Ç. (2011). *Lise son sınıf öğrencilerinin meslek seçimi kararında benlik algısının önemi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çoban, A. E. (2005). Lise son sınıf öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin yordayıcı bazı değişkenlere göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10), 39-54.
- De Boer, A. A., and Munde, V. S. (2015). Parental attitudes toward the inclusion of children with profound intellectual and multiple disabilities in general primary education in the Netherlands. *The Journal of Special Education*, 49(3), 179-187.
- Demirel, Ö. (2012). *Öğretimde ilke ve yöntemleri öğrenme sanatı* (19. baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Dinç, E. (2008). Meslek seçiminde etkili faktörlerin incelenmesi: Meslek yüksek okulu-muhasebe programı öğrencileri üzerine bir araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 90-106.
- Eke, B. (1987). Bir sosyal sınıf belirleyicisi olarak meslek faktörü. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 43, 377-401.
- Ekiz, D. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (5. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ensari, M. Ş. ve Alay, H. K. (2017). Meslek seçimini etkileyen faktörlerin demografik değişkenler ile ilişkisinin araştırılması: İstanbul ilinde bir uygulama. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Humanitas*, 5(10), 409-422.
- Fouad, N., Cotter W., Fitzpatrick M., Kantamneni M., Carter L., and Bernfeld, S. (2010). Development and validation of the family influence scale. *Journal of Career Assessment*, 18(3), 276-291.
- Güleç, G. (2010, Aralık). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümleri öğrencilerinin alanları ile ilgili yükseköğretim kurumu tercihlerinde, yükseköğretim kurumlarından beklentileri ve bu kurumların tercihler üzerindeki etkileri*. IX. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan bildiri, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Hamamcı, Z. ve Çoban, A. E. (2016). Mesleki olgunluk ve mesleki kararsızlığın akılcı olmayan inançlarla ilişkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 27(3), 31-42.
- Hamamcı, Z., Bacanlı, F. ve Doğan, H. (2013). İlköğretim ortaöğretim ve üniversite öğrencilerinin mesleki ve eğitsel kararlarını etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 44(44), 284-299.
- Hepkul, A. (2014). Meslek lisesi tercihi sürecinin keşifsel olarak incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 41-52.
- Joseph, L. L. (2012). *The impact of family influence and involvement on career development* (Unpublished master's thesis). University of Central Florida, Orlando.
- Kim, S. Y., Ahn, T., and Fouad, N. (2016). Family influence on Korean students' career decisions: A social cognitive perspective. *Journal of Career Assessment*, 24(3), 513-526.
- Kurtuldu, M. K. ve Bakıoğlu, Ç. (2016). Üç farklı lise öğrencilerinin mesleki olgunluk seviyelerinin çeşitli değişkenler yardımıyla karşılaştırılması. *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science*, 46, 21-28.
- Kutlu, M. (2012). Anadolu ve genel lise öğrencilerinin çeşitli değişkenlere göre mesleki olgunluk düzeylerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 23-41.
- Kuzgun, Y. (1986). Meslek seçiminde kararsızlık. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 19(1), 217-223.

- Kuzgun, Y. (2006). *Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş* (3. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kuzgun, Y. (2009). *Meslek gelişimi ve danışmanlığı* (3. baskı). Ankara: Nobel Yayın.
- Kuzgun, Y. ve Bacanlı, F. (2005). *Lise ođrencileri için mesleki olgunluk ołeđi el kitabı: Rehberlik ve psikolojik danıřmada kullanılan ołme araçları ve programlar dizisi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Kuzgun, Y. ve Deryakulu, D. (2014). *Eğitimde bireysel farklılıklar* (3. baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Küküsoy, A. (2008). *Endüstri meslek liselerinde bir meslek alanına yönelmiş olan oğrencelerin mesleki olgunluk ve algıladıkları aile desteği düzeylerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Millî Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi Yönetmeliği. (2009). **T.C. Resmî Gazete**, 27260, 16 Haziran 2009.
- Oral, B. ve Yazar, T. (Ed.). (2017). *Eğitimde program geliştirme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Orhan-Aydın, A. (2011). *Lise oğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyi ile karar verme stratejileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Otrar, M. (1997). *Endüstri meslek liseleri ve ıracılık eğitim merkezlerinde oğrenim görmekte olan 16-18 yaş grubundaki oğrencilerin mesleki olgunluk düzeyleri ile bazı kişilik özelliklerinin karşılaştırılması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özcan, M. ve Eranıl, A. K. (2018). Meslek seçimi kapsamında: Anne baba tutumu ve oğretmenlik mesleğine yönelik tutum. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 7(2), 1291-1304.
- Özen, Y. ve Gülaçtı, F. (2006). Genel lise ve imam hatip lisesi son sınıf oğrencilerinin meslekleri prestij yönünden algılamaları ve algılamalarını etkileyen bazı faktörler. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 49-68.
- Öztürk, A. (2003). *AGSL oğrencilerin eğitim programlarını değerlendirmeleri ve oğretmenlik mesleğine yönelik tutumları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özünlü, M. ve Bacanlı, F. (2015). Kariyer seçiminde aile etkisi ołeđinin türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik alıřmaları. *Türk Eđitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), 13-32.
- Özyürek, R. (2013). *Kariyer psikolojik danışmanlığı kuramları: ocuk ve ergenler için kariyer rehberliği uygulamaları*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Park, I. J. (2015). The role of affect spin in the relationships between proactive personality, career indecision, and career maturity. *Frontiers in Psychology*, 6(1754), 1-10.

- Pekkaya, M. ve Çolak, N. (2013). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin önem derecelerinin ahp ile belirlenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science*, 2(6), 797-818.
- Polat, B., F., (2015). *Kariyer tercihini etkileyen faktörlerin mesleki olgunluk düzeyi üzerindeki etkisi: Lise öğrencileri üzerinde bir araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Sarıkaya, T. ve Khorshid, L. (2009). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: Üniversite öğrencilerinin meslek seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 393-423.
- Say, A. (2005). *Müzik ansiklopedisi* (C. 1-3). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Saya, P., Kazak, M. ve Doğan, T. (2009, Mayıs). *Mesleki olgunluk düzeyinin cinsiyet, yaş ve aileden algılanan sosyal destek düzeyine göre incelenmesi*. 1. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sunulan bildiri, Çanakkale.
- Sharma, P., and Ahuja, A. (2017). A study on career maturity of Indian adolescents with respect to their educational settings. *International Journal of Home Science*, 3(1), 242-245.
- Sülün, E. (2007). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde verilen müzik eğitiminin öğrencilerin meslek seçimine etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sürücü, M. (2005). *Lise öğrencilerinin mesleki olgunluk ve algıladıkları sosyal destek düzeylerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şahin, K. (2010). *Ortaöğretim öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyleri ile karar verme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tanrıöver, A. U. ve Tanrıöver, G. B. (2015). Genel, özengen ve mesleki müzik eğitimi süreci içinde verilen keman eğitiminde karşılaşılabilecek olası güçlükler. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 32, 555-567.
- Tarman, S. (2006). *Müzik eğitiminin temelleri*. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Taşkıran, A. (2008). *Meslek lisesi öğrencilerinin okul iklimi algıları ile mesleki olgunluk düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Taşpınar, M. (1994). *Türkiye'de Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümünden beklentiler ve gelişmeler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Türkmen, E. F. (2016). *Müzik eğitiminde öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Uçan, A. (1996). *İnsan ve müzik insan ve sanat eğitimi* (2. baskı). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

- Uçan, A. (1996, Kasım). *Yirmi birinci yüzyıl eşiğindeki Türkiye’de Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümleri: Genel durum sorunlar çözümler*. I. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu’nda sunulan bildiri, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Bölümü, Bursa.
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi* (2. baskı). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (1999). Milli eğitim bakanlıklarına bağlı anadolu güzel sanatlar liseleri yönetmeliği. *Tebliğler Dergisi*, 53(2323), 774-778.
- Uğur, O. A. (2006). *Beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi yaklaşımları ve karşılaştıkları sorunlar üzerine bir araştırma (Ankara ili örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- URL-1, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3308.pdf> Mesleki eğitim kanunu. 25 Mart 2019.
- URL-2, <http://mbs.meb.gov.tr/#> Ulusal mesleki bilgi sistemi. 25 Mart 2019.
- URL-3, <http://sozluk.gov.tr/> Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 27 Temmuz 2019.
- URL-4, <http://www.antalyapsikiyatri.com/aile-evlilik-ve-cift-sorunlari/meslek-seciminde-ailenin-rolu> Meslek seçiminde ailenin rolü. 05 Mayıs 2019.
- URL-5, <http://www.kobi.org.tr/index.php/calma-ve-sosyal-quevenlik-uygulamalar/mesleki-egitim> Mesleki eğitim. 05 Mayıs 2019.
- URL-6, <https://mesleki-egitim.org/mesleki-egitim-nedir.html> Mesleki eğitim nedir? 05 Mayıs 2019.
- URL-7, <http://www.egitimsokagi.com/Konu-ulkemizde-muzik-egitimi-veren-kurumlar-hangileridir--7970.html> Ülkemizde müzik eğitimi veren kurumlar. 28 Nisan 2019.
- URL-8, <https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2016/10/09/avni-akyol-guzel-sanatlar-lisesinden-duvara-mektuplar/> Avni Akyol Güzel Sanatlar Lisesi'nden duvar'a mektuplar. 27 Nisan 2019.
- URL-9, <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/745.pdf> Orta öğretimde okul çeşitliliğinin azaltılması, 04/12/2008 Tarihli ve B.08.0.MÜB.0.37.02.00/1608 Sayılı *Makam Onayı*. 27 Temmuz 2019.
- URL-10 <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/934.pdf> Genel liselerin Anadolu liselerine dönüştürülmesi, 06/05/2010 Tarihli ve B.08.0.OGM.0.06.05.00.160.01.01/3669 Sayılı *Makam Onayı*. 27 Temmuz 2019.
- URL-11, <https://ogm.meb.gov.tr/ogmebulten3.pdf> Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri'nin yeniden yapılandırılması, 14/06/2013 Tarihli ve 83203306/20/1380223 Sayılı *Makam Onayı*. 27 Nisan 2019.
- URL-12, http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_06/06155733_2018-2019guzel-sanatlar.pdf 2018 ve 2019 Eğitim öğretim yılı Güzel Sanatlar Liseleri. 25 Mart 2019.

- Ürün, A. E. (2010). *Lise öğrencilerinin kendine saygı düzeyleri ile mesleki olgunlukları arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Vurucu, F. (2010). *Meslek lisesi öğrencilerinin meslek seçimi yeterliliği ve meslek seçimini etkileyen faktörler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yeşilyaprak B. (1995). Mesleki gelişim kuramları üzerine bir eleştirel değerlendirme, *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 6(2), 43-49.
- Yeşilyaprak, B. (2012). *Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı kuramdan uygulamaya* (3. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Yeşilyaprak, B. (2012). Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığında paradigma değişimi ve Türkiye açısından sonuçlar: Geçmişten geleceğe yönelik bir değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 97-118.
- Zeren, Ş. G. (1999). *Yabancı dil ağırlıklı lise, özel lise ve anadolu lisesi son sınıf öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

8. EKLER

Ek 1. İzinler

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

Sayı : 84037561/605.01/16741675 16.10.2017
 Konu Araştırma Uygulama İzin Talebi

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
 (Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

İlgili : a) Yenilik ve Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 22.08.2017 tarihli ve 35558626-10.06.01.E.12607291 sayılı yazısı (Genelge No:2017/25).
 b) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 11.10.2017 tarihli ve 81776613/605.01/16381011 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi/Müzik Eğitimi Bölümü Yüksek Lisans Programı öğrencisi Çağlar ARAZ'ın "*Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeyleri ve Ailelerinin Meslek Seçimlerine Etkisinin İncelenmesi*" konulu veri toplama aracının uygulanmasına yönelik izin talebine dair ilgi (b) yazı ve ekleri incelenmiştir.

Üniversitenize kabul edilerek onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen 40 maddeden oluşan "*Mesleki Olgunluk Ölçeği*" ve 22 maddeden oluşan "*Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Ölçeği*" nin ilgi (a) Genelge doğrultusunda, eğitim ve öğretim aksatılmadan, gönüllülük esas olmak üzere, ders saatleri dışında, ilgi (b) yazı eki listede yer alan Genel Müdürlüğümüze bağlı Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümü öğrencilerine yönelik olarak uygulanmasında bir sakınca görülmemiş olup, gerekli duyuruların Üniversiteniz tarafından yapılarak, araştırma tamamlandıktan sonra araştırma dokümanlarının bir örneğinin Bakanlığımıza gönderilmesi hususunda

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Ercan TÜRK
 Bakan a.
 Genel Müdür

Güvenli Elektronik Yazılı
 Aslı İla Ayrıdır.
 16 Ekim 2017

Ek 2. Okul Müdürlerine Yazı

Sayın Müdürüm,

Ben Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi ABD yüksek lisans öğrencisiyim.

Yrd. Doç. Dr. Zühal Dinç Altun danışmanlığında *“Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeyleri ve Ailelerinin Meslek Seçimlerine Etkisinin İncelenmesi”* isimli tez çalışmamı yürütmek için Milli Eğitim Bakanlığına yapmış olduğum başvuru kabul edilmiş ve neticesinde gerekli izinler tarafıma ulaşmıştır.

Tez konum kapsamında Türkiye'nin yedi farklı bölgesinde bulunan toplamda 30 adet Güzel Sanatlar Lisesi seçilmiştir. İlişikteki listeden de anlaşılacağı üzere bu seçilen okullar arasında sizin de okulunuz yer almaktadır. Okulunuzda bulunan müzik bölümü 1., 2., 3., ve 4. Sınıf öğrencilerine uygulamak üzere dört şeffaf dosya içerisinde anketler, Bakanlık izini ve bana anketleri geri göndermeniz için daha önceden ödemesi yapılmış bir zarf bulunmaktadır.

Bu çalışma benim için büyük bir önem taşımaktadır. Sizden ricam anketlerin titizlikle doldurulmasını ve tarafıma gönderilmesini sağlamanızdır. Posta ücreti tarafımda ödenmiş olup anketlerin uygulandıktan sonra postalanması hususunda gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

Çalışmamda ilgi ve desteklerinizden dolayı şimdiden çok teşekkür ederim.

Saygılarımla.

Ekler:

- 1.Bakanlık İzin yazısı
- 2.Okul listesi
- 3.Anketler

17.11.2017

Çağlar ARAZ

KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi
Güzel Sanatlar Eğitimi ABD
Yüksek Lisans Öğrencisi

Cep Tel: 05308742433

Adres: Fatih Mah.

Devlet Sahil Yolu Cd.

No: 339 Kat:2

Ortahisar/ TRABZON

61040

Ek 3. Mesleki Olgunluk Ölçeği

Sevgili öğrenciler; Aşağıda bilimsel bir çalışmada kullanılmak üzere hazırlanmış, sizlerin mesleki olgunluklarınızı ölçmeye yönelik çeşitli sorular bulunmaktadır. Vereceğiniz cevaplar çalışma haricinde hiçbir yerde kullanılmayacaktır. Sorulara içtenlikle verdiğiniz cevaplardan dolayı teşekkür ederim.

Cinsiyetiniz

Kadın Erkek

Sınıfınız:

9 10 11 12

Ailenizin toplam gelir düzeyi

1000TL'den az 1001-1500TL arası 1501-2000TL arası
 2001-2500TL arası 2501-3000TL arası 3001-3500TL arası
 3501-4000TL arası 4001-5000TL arası 5001-TL'den fazla

Annelerinizin Eğitim Seviyesi

Okur-Yazar İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Yüksek Lisans Doktora

Babanızın Eğitim Seviyesi

Okur-Yazar İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Yüksek Lisans Doktora

Lütfen aşağıda verilen ifadeleri okuduktan sonra ifadeye katılma derecenize göre, sorunun yanındaki kutucuğu X ile işaretleyiniz. Lütfen boş ve cevaplanmamış soru bırakmayınız.		Bana Hiç Uygun Değil	Bana Pek Uygun Değil	Bana Biraz Uygun	Bana Uygun	Bana Çok Uygun
		1	2	3	4	5
1	Hangi mesleğin bana uygun olduğunu büyüklerimin daha iyi bilecekleri düşüncesindeyim.					
2	İnsan mesleğini tesadüfen seçer.					
3	İstediğim mesleği seçemeyeceksem "bu konuyu düşünmenin ne gereği var" diyorum.					
4	İnsan hangi mesleği seçmesi gerektiği konusunda ailesinin tavsiyelerini dikkate alırsa hata yapmaz.					
5	Meslekleri daha iyi tanımak için, bu konuda yazılmış kaynak kitaplar olup olmadığını araştırırım.					
6	Girmek istediğim meslekler hakkında bilinmesi gereken her şeyi biliyorum.					
7	Öğretmenlerime, öğrettikleri konu alanlarıyla ilgili üniversite programlarının neler olduğu hakkında sorular sorar, onlardan bu konularda beni aydınlatmalarını rica ederim.					
8	Gelecekteki mesleğimi ben belirleyeceğime göre, bu konuda gerekli bilgiyi edinmek için benim harekete geçmem gerektiği düşüncesindeyim.					
9	Hangi mesleğe gireceğime ailemin karar vermesi iyi olacak. Böylece sonuçta bir hata olursa ben sorumlu olmam.					
10	Öğrencilik hayatımda daima hangi derslerin ya da ders dışı faaliyetlerin bana ne yönden yararlı olabileceğini, hangi hedefe erişmek için katkısı olabileceğini düşünürüm.					
11	Üniversitede program tercihim belirlemeden önce, hangi alanlarda ne derece güçlü, hangi alanlarda ne derece zayıf olduğumu değerlendireceğim.					
12	Meslek tercihlerimde sık sık değişiklik yapıyorum.					
13	Bir meslek seçiminde dikkate alınacak o kadar çok faktör var ki, en iyisi işi oluruna bırakmak diye düşünüyorum.					
14	Şimdiden meslek tercihleri üzerinde düşünmeyi gereksiz buluyorum.					
15	Ailemin seçtiği mesleğe girersem onların daha çok yardım ve desteğini sağlayabilirim diye düşünüyorum.					
16	İstediğim bir mesleğe giremeyeceksem meslek seçimi üzerinde düşünmenin ne yararı var diye düşünüyorum.					

Ek 3'ün devamı

17	Ne zaman meslek seçme konusu açılrsa içimi bir sıkıntı kaplar.				
18	Hiç kimsenin beni benden iyi tanıyamayacağını ve mesleğimi seçme sorumluluğunun bana ait olduğunu düşünürüm.				
19	Bana uygun hiçbir meslek bulamıyorum.				
20	Kendimi bildim bileli hangi mesleğe girmek istediğimi düşünürüm.				
21	Bazı insanların hangi mesleği seçmek istedikleri konusunda nasıl da emin ve kararlı olabildiklerine şaşyırım.				
22	Ne olmak, hangi mesleği seçmek istediğim konusunda zaman zaman hayallere dalırım, ama aslında henüz tercihlerimi belirlemediğim.				
23	Çok erken yaşlardan beri meslek yaşamımdan neler beklediğimi, ne gibi yeteneklere ve kişilik özelliklerine sahip olduğumu düşünürüm.				
24	Üniversite sınavında hangi alanla ilgili test alacağımı belirledim, ama o alanda hangi programlara girmek istediğime karar veremedim.				
25	Benim için önemli olan sınava hazırlanmaktır. Meslek tercihim zamanı gelince belirlerim.				
26	Şu ana kadar hangi programları tercih edeceğimi belirleyemedim. Çünkü her gün başka bir seçenek bana çekici geliyor.				
27	Şu anda belli bir meslek alanı belirledim, ama kararımın memnun değilim.				
28	Televizyonda bir mesleğin özelliklerini ve ülke ekonomisindeki yerini tanıtan programları ilgi ile izlerim.				
29	Yeteneğime uygun olduğunu düşündüğüm meslekleri inceliyorum.				
30	Meslekleri tanıtan kaynak kitapları okurum.				
31	İlgilendiğim bir meslekteki insanların neleri yaptıklarını, hangi koşullarda çalıştıklarını öğrenmek için işyerlerine giderim.				
32	Meslek tercihlerimi belirlemeden önce, sadece ilgi duyduğum meslekleri değil, mümkün olduğu kadar başka birçok mesleği de incelemeye çalışıyorum.				
33	Meslek seçerken pek çok kişiden bilgi ve görüş almaya niyetlendim, ama sonuçta kargaşaya ve kararsızlığa düşünce bu işi oluruna bıraktım.				
34	Yeni bir meslek adı duyduğumda hemen o mesleği incelemek için harekete geçerim.				
35	Benden önce liseyi bitirip yüksek öğretime devam eden arkadaşlarıma, bölümleri hakkında sorular sorarım.				
36	Birçok mesleğe heves ediyorum ve ilgi duyuyorum, ama hepsinin bir kusuru var. Bir türü birine karar veremiyorum.				
37	Herhangi bir işim için bir iş yerine örneğin; banka, hastane, fabrika ve benzeri yerlere gitsem orada çalışanların yaptıklarını gözler, "Ben bu işleri yapabilir miyim, bunları yapmaktan zevk alır mıyım?" diye düşünürüm.				
38	Yeteneklerimi tanımam gerekiyor, ama bunu nasıl yapacağımı bilmiyorum.				
39	Tercih ettiğim meslekleri tanıtıcı toplantılara katılıyorum.				
40	Benimle ilgili yönergeleri, açıklamaları dikkatle okurum (Seçmeli dersler listesi, ÖSS ve ÖYS Kılavuzu gibi).				

Ek 4. Kariyer Seçiminde Aile Etkisi Ölçeği

Aşağıdaki her bir ifade "kesinlikle katılmıyorum" dan "kesinlikle katılıyorum" olana doğru derecelendirilmiştir. Her bir ifade için sizi hangi seçenek daha iyi tanımlıyorsa o seçeneğe "X" işareti koyunuz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	1. Ailem benimle bir işin nasıl bulunacağına ilişkin bilgileri paylaşır.				
2. Ailem bana kariyer seçiminde neyin önemli olduğunu gösterir.					
3. Ailem bana nasıl başarılı bir kariyer seçimi yapabileceğimi gösterir.					
4. Ailem küçüklüğümde beri, kariyer seçimimle ilgili konuları benimle konuşur.					
5. Ailem hangi kariyerin benim için en uygun olduğu konusunda bana rehberlik eder.					
6. Ailem bir meslek edinmede eğitimin ve mesleğe hazırlanmanın önemi hakkında bana bilgi verir.					
7. Aile üyelerimi çalışırken görmek, meslek seçimimi yaparken bana güven verir.					
8. Ailem kariyerle ilgili sorular sormamı destekler.					
9. Ailemin parasal desteği sayesinde mesleki gelişimime odaklanabiliyorum.					
10. Ailem benim kariyer kararlarımı parasal olarak desteklemede yetersiz kalıyor.					
11. Ailem meslek eğitimimi yaparken benim de çalışarak eğitimime parasal olarak katkıda bulunmamı bekliyor.					
12. Liseden sonra yükseköğretime devam etmek istersem ailem bana parasal destek sağlar.					
13. Mesleğimle ya da işimle ilgili bir zorluk yaşarsam ailem bana parasal destek sağlar.					
14. Ailem onların istediği bir mesleği seçmemi bekliyor.					
15. Ailem benden bir meslek sahibi olmamı bekler.					
16. Ailem yakın çevremizdeki kişilerin mesleklerine benzer bir meslek seçmemi bekler.					
17. Ailem yüksek statüye sahip bir meslek seçmemi bekler.					
18. Ailem yalnızca onların onayladığı bir meslek seçersem bana parasal destek sağlar.					
19. Ailemin meslek seçimimle ilgili beklentileri cinsiyetime dayalıdır.					
20. Ailem meslek seçimimi yaparken dini düşüncelerimi dikkate almamı bekler.					
21. Ailem meslek seçimimin ailemizin değer ve inançlarıyla örtüşmesini bekler.					
22. Ailem meslek seçimimizin değer ve inançlarımızla nasıl ilişkili olduğunu açıklar.					

Ek 5. Okul Listeleri

1. ADANA ÇUKUROVA GÜZEL SANATLAR LİSESİ
2. ADIYAMAN MERKEZ ADIYAMAN GÜZEL SANATLAR LİSESİ
3. AĞRI - MERKEZ - AĞRI GÜZEL SANATLAR LİSESİ
4. ANKARA ÇANKAYA ANKARA GÜZEL SANATLAR LİSESİ
5. ANTALYA / KEPEZ - ANTALYA TİCARET VE SANAYİ ODASI GÜZEL SANATLAR LİSESİ
6. BİNGÖL / MERKEZ - BİNGÖL GÜZEL SANATLAR LİSESİ
7. BOLU - MERKEZ - BOLU GÜZEL SANATLAR LİSESİ
8. BURSA - NİLÜFER - BURSA ZEKİ MÜREN GÜZEL SANATLAR LİSESİ
9. ÇANKIRI MERKEZ SELAHATTİN İNAL GÜZEL SANATLAR LİSESİ
10. DİYARBAKIR YENİŞEHİR DİYARBAKIR GÜZEL SANATLAR LİSESİ
11. EDİRNE / MERKEZ - EDİRNE GÜZEL SANATLAR LİSESİ
12. ERZURUM / YAKUTİYE - ERZURUM YAKUTİYE GÜZEL SANATLAR LİSESİ
13. ESKİŞEHİR - TEPEBAŞI - ESKİŞEHİR ATATÜRK GÜZEL SANATLAR LİSESİ
14. GAZİANTEP / ŞAHİNBEY - GAZİANTEP TİCARET ODASI GÜZEL SANATLAR LİSESİ
15. HATAY - ANTAKYA - HATAY BEDİİ SABUNCU GÜZEL SANATLAR LİSESİ
16. MERSİN / MEZİTLİ - MERSİN NEVİT KODALLI GÜZEL SANATLAR LİSESİ
17. İZMİR-BUCA İŞILAY SAYGIN GÜZEL SANATLAR LİSESİ
18. İSTANBUL / BEYLİKDÜZÜ - BEYLİKDÜZÜ AŞIK VEYSEL GÜZEL SANATLAR LİSESİ
19. KIRŞEHİR - MERKEZ - KIRŞEHİR NEŞET ERTAŞ GÜZEL SANATLAR LİSESİ
20. KONYA SELÇUKLU-KONYA ÇİMENTO GÜZEL SANATLAR LİSESİ
21. KÜTAHYA MERKEZ KÜTAHYA AHMET YAKUPOĞLU GÜZEL SANATLAR LİSESİ
22. MALATYA YEŞİLYURT MALATYA ABDULKADİR ERİŞ GÜZEL SANATLAR LİSESİ
23. MUĞLA MENTEŞE MUĞLA GÜZEL SANATLAR LİSESİ
24. NİĞDE / MERKEZ - NİĞDE GÜZEL SANATLAR LİSESİ
25. RİZE MERKEZ RİZE TÜRK TELEKOM GÜZEL SANATLAR LİSESİ
26. SİNOP - MERKEZ - İMKB ŞEHİT ERTAN YILMAZTÜRK GÜZEL SANATLAR LİSESİ
27. SİVAS MERKEZ SİVAS MUZAFFER SARISÖZEN GÜZEL SANATLAR LİSESİ
28. TRABZON / AKÇAABAT - TRABZON AKÇAABAT GÜZEL SANATLAR LİSESİ
29. UŞAK MERKEZ BESİM ATALAY GÜZEL SANATLAR LİSESİ
30. VAN / TUŞBA - VAN GÜZEL SANATLAR LİSESİ

Ek 6. Posta Anketleri

9. ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

Çağlar Araz, 1989 senesinde Trabzon'da dünyaya geldi. Eğitim hayatına Trabzon'da başladı. İlköğretim 1, 2, ve 3. Sınıfı Gazipaşa İlköğretim Okulunda, 4, 5, 6, 7, ve 8. Sınıfı da Zehra Kitapçioğlu İlköğretim okulunda okudu. 2003-2007 seneleri arası Trabzon Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümünde öğrenim gördü. 2007 senesinde Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği programında okumaya hak kazandı. 2011 senesi mezunu olan Çağla Araz, 2013 senesinde Üniversitesinin Yüksek Lisans programında eğitime başladı. Müzik hayatına aktif olarak devam etmekte ve Trabzon Liselerinden Yetişenler Kültür ve Dayanışma Derneğinde Türk Halk Müziği Topluluğu şefliği yapmaktadır. 2015 yılından itibaren Özel İpekyolu Ortaokulu'nda Müzik Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres: Fatih Mahallesi, Devlet Sahil Yolu Caddesi, No:339, Kat:2, Ortahisar, Trabzon

E-Posta: caglaraz15@gmail.com

Tel: 0530 874 24 33